

Foto: Frode Nyhagen, FB Utv sør (Svånåtindan)

ÅRSRAPPORT EKPLOSIVRYDDING HJERKINN PRO - 2013

Resultater delprosjekt eksplosivrydding

Prosjekt 2495399 Hjerkin PRO/
Prosjektleder eksplosivrydding
Ole Petter Gundersen

Årsrapporten beskriver forberedelser, gjennomføring og etterarbeider for årets eksplosivrydding. Av resultatene fremgår en detaljert fremstilling for hver ryddeuke, samt totalt for året. Andre aktiviteter knyttet til eksplosivryddingen er også beskrevet. Rapporter eller utredninger knyttet til disse aktiviteter er ikke vedlagt.

Forord

Ifm Stortingets vedtak om etablering av Regionfelt Østlandet (RØ) i Åmot kommune (23. mars 1999), ble det samtidig vedtatt at Hjerkinn skytefelt skulle legges ned som ledd i en omfattende plan for utvidet vern av Dovrefjell. Bruken av Hjerkinn som skytefelt ble forutsatt avvirket etter hvert som RØ ble operativt. All militær skyte- og øvingsaktivitet på Hjerkinn ble avvirket i løpet av 2008.

I brev av 27. mai 2003 ble Hærstaben av daværende Forsvarets overkommando/ Fellesstaben gitt i oppdrag å sørge for at det ble utarbeidet en militær oppryddingsplan for Hjerkinn skytefelt. Uten følgeskriv ble dokumentet 03. juli 2003 oversendt daværende KAMPUKS, som da ble gitt oppdraget av Generalinspektøren for Hæren. RSF Hedmark/KAMPUKS/Østerdal Garnison utarbeidet på dette grunnlag, Militær ryddeplan, som omhandlet eksplivrydding. Denne var klar 2004, med planlagt start i 2005, og avslutning i 2027. For utarbeidelse av Totalprosjekt (TP), ble planen brukt av FB som et av grunnlagsdokumentene.

Forsvarsbygg fikk 24. september 2004 i oppdrag fra Forsvarsdepartementet om å etablere et TP for tilbakeføring av Hjerkinn skytefelt til sivile formål. Oppdraget innebar også å se på muligheten av å redusere prosjektets tidsmessige omfang. TP-dokumentet ble underskrevet 14. januar 2005.

På grunn av usikkerhet om ryddebehovet, både ut fra hva som faktisk finnes, og ut fra hva som kan betraktes som et sikkert nok ryddenivå, ble budsjettet for eksplivrydding fordelt på to faser. Fase 1, hovedtyngden av prosjektet, skulle gjennomføres fra 2006 til 2012. Fase 2, ville da i hovedsak omfatte gjenstående eksplivrydding og fjerning av vegsystemer, og var forutsatt gjennomført i perioden 2013-2020. Tiltak som nå iverksettes i fase 2 er basert på erfaringer fra fase 1, samt fortløpende vurderinger av resultater. Som det ser ut i dag vil ressursbehovene for eksplivrydding være på minst samme nivå som i fase 1.

Eksplivryddingen i 2013 foregikk i områdene Kolla, Grisungdalen, Einøvlingen og Grøndalen. Mengden av blindgjengere, ammunisjonsrester og søppel var noe mindre enn i 2012. Det kommer som et resultat av at årets sesong i stor grad var preget av 2. og 3. gangs søk. Hovedårsaken til det er nødvendig koordinering med fjellstyrene ifm villreinjakta, hvor deling av skytefeltet er nødvendig. Rydding av fjellplatået Flathøi 1700 moh ble videreført i år. Helikopter ble benyttet en uke for ut- og inntransport av ryddemannskaper. Sen snøsmelting på våren, og tidlig snø på høsten, hadde lite påvirkning på sluttresultatet, som ble 29 km². Dette er 4,6 km² mer enn året før. Effektive dagsverk i felt er 2596, noen færre enn i 2012. Årets resultat må derfor sies å være meget godt. Sesongen ble imidlertid noe annerledes idet prosjektet hadde sitt første alvorlige uhell under eksplivryddingen siden oppstarten i 2006. Antall effektive dagsverk i felt er på nivå med det som er beregnet pr år i fase 2 av prosjektet. Totalt er det nå gjennomført søk av i alt 219,1 km², som er summen av 1. tom 4. gangs søk. Bruk av skytefelthund for rydding av bomblet rundt HFK-sletta, ble sluttført i uke 36. Tilsvarende ble arbeidene og bruk av fjernstyrte maskiner på kavaleriets anlegg på Haukberget og HFK-sletta tilnærmet ferdigstilt i 2013. Det gjenstår noe revegetering på HFK-sletta og mindre tiltak på deponier. Arbeidet videreføres i 2014.

Ressursdialog og forutsigbarhet på støtten til Hjerkinn PRO er god, og estimert behov for ryddemannskaper i fase 2 har til nå vært tildelt iht. Disse behovene tar utgangspunkt i en modell som er utarbeidet i samarbeid med FFI for å oppnå akseptert restrisiko. Modellen inneholder som kjent en del antagelser og usikkerhetsmomenter. Alle rydderesultater blir derfor vurdert i samarbeid med FFI hvert år, og danner grunnlag for kommende års ryddeplan og tiltak, samt som grunnlag i FFIs videre utvikling av modellen. Dette er også en kvalitetsvurdering av de ryddearbeidene som prosjektet gjennomfører, og er meget viktig for en best mulig ressursutnyttelse.

Siste punkt i denne rapporten gir en oppsummering av årets ryddesesong.

Hamar, 11. april 2014

Håndskrift 	Håndskrift
Odd-Erik Martinsen Senior Prosjektleder	Ole Petter Gundersen Prosjektleder Eksplivrydding

Innhold

1 Situasjon	4
1.1 BAKGRUNN	4
1.2 OPPDRAG I FSJ VP 13	4
1.3 FB ROLLE	4
1.4 MILITÆR AKTIVITET PÅ HJERKINN 2013	4
1.5 ERK SJEFER 2013.....	4
2 Oppdrag 2013.....	5
3 Utførelse	5
3.1 INTENSJON	5
3.2 PLAN	6
4 Administrasjon og forsyningstjeneste.....	7
4.1 PERSONELL	7
4.2 SANITETSTJENESTE	9
4.3 MATERIELL	9
4.4 TRANSPORT OG VEDLIKEHOLD	10
4.5 SIKKERHET	11
4.6 VILLREINJAKT	12
4.7 FORLEGNING, FORPLEINING OG EBA	12
4.8 ØKONOMI	13
4.9 PRESSE OG INFORMASJON	13
5 Kommando og kontroll	14
5.1 KOMMANDO- OG ANSVARFORHOLD.....	14
5.2 KONTROLL.....	14
6 Resultater 2013	14
6.1 UKE 25 OG 33-38 – KOLLA, GRISUNGDALEN, EINØVLINGEN OG GRØNDALEN	14
6.2 ANDRE AKTIVITETER.....	35
6.3 DRØFTING RESULTAT EKSPLOSIVRYDDING	38
7 Videre framdrift.....	40
8 Oppsummering	41

1 Situasjon

1.1 Bakgrunn

Stortingets vedtak den 23. mars 1999 om å opprette et regionalt skyte- og øvingsfelt for Forsvarets avdelinger på Østlandet. Pkt. III i vedtaket sier: "Hjerkinn skytefelt legges ned i samsvar med pkt. 7.2 i St. meld.nr.11 (1998-99) som ledd i en omfattende plan for utvidet vern av Dovrefjell gjennom Sunndalsfjella nasjonalpark, som forlengelse av Dovrefjell nasjonalpark, og landskapsvernområder vestover fra Rondane nasjonalpark, jf. Ny landsplan for nasjonalparker i St.meld.nr. 62 (1991-92)". 2006 var starten på avvikling av Hjerkinn skyte- og øvingsfelt (SØF) etter 80 års drift. Hjerkinn PRO er etter omstrukturering 1. februar 2008 delt i tre delprosjekt:

- ✚ Plan, miljø og sivile avtaler. Håndtering av forurensning og avvikling av sivile avtaler.
- ✚ Eiendom, bygg og anlegg (EBA). Fjerning av bygg og anlegg, reparasjon av terrengskader
- ✚ Eksplivrydding. Rydding av hele skytefeltarealet for blindgjengere, ammunisjonsrester og søppel.

1.1.1 Bakgrunnsdokumenter

- ✚ FFI Rapport – Blindgjengerfaren i Hjerkinn skytefelt – En statistisk analyse – Ove Dullum – FFI/Rapport-2003/01788.
- ✚ Forsvarets bruk av Hjerkinn skytefelt 1923-2003 – Forsvarets etterlatenskaper blindgjengere og eksplivrester – FLO/LAND/TEKN DIV (Roseth-rapporten).
- ✚ Militær ryddeplan – Hjerkinn skytefelt – oblt Gundersen, Ole Petter/HSTY/RSF Hedmark 2004.
- ✚ Totalprosjektdokument FB 2005.
- ✚ Årsrapportene for 2006-2012.
- ✚ FFI Rapport – Rydding av Hjerkinn skytefelt – en statistisk vurdering – Ove Dullum – FFI/Rapport-2012/00102.

1.2 Oppdrag i FSJ VP 13

Oppdrag til Forsvarets avdelinger om støtte til Forsvarsbygg (FB) SØF fase II er gitt i FSJ VP 13-16 slik: «Støtt FB med eksplivryddepersonell og søkspersonell ifm tilbakeføring av Hjerkinn skytefelt iht plan». Generalinspektøren for Hæren (GIH) har koordineringsansvaret. Forsvarets kompetansesenter for logistikk og operativ støtte (FKL), viderefører støtten til FB som tidligere år, oppdraget er ikke tatt inn i FSJ VP.

1.3 FB rolle

FB Utvikling sør/ Plan og miljø er totalprosjektansvarlig (TP). PL Eksplivrydding leder, planlegger, koordinerer og utarbeider ordre for hver sesong på Hjerkinn. Ordren er grunnlaget til sjef eksplivryddekommando (ERK), sjef hundelag og sjef eksplivryddegruppe EBA (ERG EBA) for ledelse og utførelse av oppdragene.

1.4 Militær aktivitet på Hjerkinn 2013

Luftforsvarets øvelser Arctic Tiger 17-28. juni og Brilliant Arrow 26. august - 5. september var koordinert med vår virksomhet. Flygning foregikk i luftrommet over og rundt Hjerkinn. I koordinerte tidsvinduer ble det ikke gjennomført sprengning av funn i Hjerkinn SØF. Flygning ble gjennomført min 3000 fot AGL.

1.5 ERK sjefer 2013

- ✚ Uke 25 - Oblt Molberg, Asbjørn / FLO F AMM AMS
- ✚ Uke 33 - Oblt Molberg, Asbjørn / FLO F AMM AMS
- ✚ Uke 34 - Maj Novik, Geir Petter / FD
- ✚ Uke 35 - OK Roberg, Geir / FLO F AMM AMT
- ✚ Uke 36 - OK Lindholm, Eddy Arnold / SSK KNMT DFS
- ✚ Uke 37 - OK Roberg, Geir / FLO F AMM AMT
- ✚ Uke 38 - Oblt Molberg, Asbjørn / FLO F AMM AMS

2 Oppdrag 2013

Planlagte oppdrag for eksplivrydding 2013:

✚ Sett opp ERKer og gjennomfør blindgjengerrydding i Hjerkinn SØF med pri til 1. gangs søk slik:

○ Uke 25	sø 16. jun	– fr 21/lø 22. jun	Avd eno / Sjø
○ Uke 33	sø 11. aug	– fr 16/lø 17. aug	Luft
○ Uke 34	sø 18. aug	– fr 23/lø 24. aug	Hæren
○ Uke 35	sø 25. aug	– fr 30/lø 31. aug	Hæren
○ Uke 36	sø 01. sep	– fr 06/lø 07. sep	Sjø
○ Uke 37	sø 08. sep	– fr 13/lø 14. sep	Hæren
○ Uke 38	sø 15. sep	– fr 20/lø 21. sep	Sjø og Luft

✚ Etabler og drift tre hundeevipasjer for søk etter bomblet rundt HFK-sletta, i perioden når værforholdene tillater dette, tentativt fra 3. juni og ut september måned.

✚ Sett opp ERG EBA i tiden ultimo mai til medio oktober og støtt med EOD-tjeneste slik:

- Tilbakeføring av HFK-sletta og kavaleriets anlegg på Haukberget.
- Hundeevipasjenes søk etter bomblet rundt HFK-sletta.
- Når ERK er satt opp på Hjerkinn skal sjef ERG EBA i tillegg besette stillingen som sjef sorteringsplass, og NK ERG EBA besetter stillingen som EOD-operatør på sorteringsplass.

3 Utførelse

3.1 Intensjon

3.1.1 Hensikt

Ryddingen skal bidra til å redusere faren ved eksplosive etterlatenskaper til et akseptabelt nivå, med sikte på å tillate åpen sivil ferdsel og sivil arealbruk av området som dekkes av Hjerkinn SØF.

3.1.2 Ambisjon for prosjektet

Hjerkinn SØF skal tilbakeføres til en tilstand som gjør at området blir:

- ✚ En naturlig del av det nasjonalt og internasjonalt verneverdige høyfjellsøkosystemet på Dovrefjell, med alle høyfjellsøkosystemets funksjoner og opplevelseskvaliteter.
- ✚ Sikkert for allmenn ferdsel.

3.1.3 Metoder

For sesongen 2013 ble tre ryddemetoder anvendt:

- ✚ ERKen etablerte manngarder til fots i terrenget for gjennomføring av ordinær eksplivryddingen. Dette er eneste aktuelle metode da ny skade ikke skal påføres naturen. Militære avdelinger er en forutsetning. Manngarden støttes av kjøretøy for utkjøring av oppsamlede ammunisjonsrester og søppel, samt for sanitetstjeneste. For transport av personell ut og inn av feltet ble både kjøretøy og helikopter brukt.
- ✚ Søk etter bomblet rundt HFK-sletta ble utført med tre hundeevipasjer støttet av EOD-operatører.
- ✚ Alle prosesser med å tilbakeføre anleggene på Haukberget og HFK-sletta ble utført med fjernstyrt maskinelt utstyr. ERG EBA vurderte tiltak fortløpende ved funn, kontrollerte overflater i anleggsområder og på deponier, før ev tilsåing/revegetering ble iverksatt.

Erklæringen ”klart for overdragelse til sivile formål” kan først skje etter at eksplivryddingen, og fjerningen av infrastruktur (bygninger, veier, bruer, stikkrenner, ol) er sluttført. I TTP sammenheng betyr dette år 2020.

3.1.4 Organisasjon

Organisasjon for delprosjekt eksplivrydding/Hjerkinn PRO og basisorganisasjon for ERKen, som etableres hver ryddeuke, fremgår av vedlegg^A. Ukentlig avvik fra basisorganisasjon beskrives i pkt 6, Resultater.

3.1.5 Slutttilstand

Slutttilstanden er nådd når den samordnede planen for tilbakeføring er gjennomført, og prosjektet etter godkjenning fra sivile myndigheter, erklærer Hjerkinn SØF klart for overføring til sivile formål.

3.2 Plan

Hjerkinn PRO planla med oppsett av ERK i det antall uker som Forsvaret så seg i stand til å støtte i 2013. Behovene til FSJ VP13 ble spilt inn 4. september 2012. Etter koordinering med Hæren OPSSTØ, ble det lagt et grunnlag for å sette opp ERKen i 7 uker. Målsettingen var å prioritere 1. gangs søk. Hensikten er å skaffe en oversikt over antatt bruk, situasjon ift blindgjengere, ammunisjonsrester og søppel for hele feltet. Grunnlaget skal brukes for videre ressursberegning, effektiv planlegging og riktige tiltak.

Anleggsarbeidene på Haukberget og HFK-sletta med støtte fra ERG EBA var planlagt å starte i uke 23. Tiltak beskrevet i fase 1 for prosjektet skulle fullføres på Haukberget og HFK-sletta i 2013.

For søk etter bomblet i området rundt HFK-sletta, skulle tre hundeevipasjer utdannes og sertifiseres ila vinter/vår 2013. ERG EBA skulle støtte hundeevipasjene ved behov. Søk med skytefelthund etter bomblet var planlagt å sluttføres høsten 2013.

Ryddingen ble planlagt gjennomført i tre faser; forberedelser, gjennomføring og etterarbeid. Juli måned skulle brukes for ferieavvikling.

3.2.1 Forberedelser

- ✚ Rekruttering av personell til ERKer og ERG EBA i samarbeid med Forsvaret.
- ✚ Utarbeidelse av ordre til støttende avdelinger, sjef ERK, sjef ERG EBA og sjef hundelag.
- ✚ Koordinering med deltakende avdelinger, samt drøfting av arbeidsplaner.
- ✚ Oppdatering av dokumenter som grunnlag for sikker utførelse av eksplivryddingen
 - HMS-plan, Handlingsplan uhell/ulykker og Stående operasjonsprosedyrer (SOPer).
- ✚ Koordinering av villreinjakta i Hjerkinn SØF med Lesja og Dovre fjellstyrer.
- ✚ Etablere avtale med sivil lege og sivile EOD-operatører.
- ✚ Servicer og vedlikehold på kjøretøy med kvalifisert reparatørstøtte, som bidrag til sikker gjennomføring.
- ✚ Registrering av sårbare fuglearter i Hjerkinn skytefelt i forkant av ryddesesongen, slik at nødvendige hensyn kan tas.
- ✚ Rekognosering av ukeoppdrag for ERKene.
- ✚ Utdannelse og godkjenningsprøver for skytefelthunder, samt rekruttering av hundefører.

3.2.2 Gjennomføring

Nytt i år var planlagt fremmøte for ryddepersonell på søndager, med tjenestestart mandager 0730. Ryddeuken skulle dermed utvides med en halv dag. Plan for søndagene var kun mottak av personell, bespisning, utlevering av nødvendig adm kjøretøy til følgebefal for transport til / fra forlegning, samt tildeling av forlegning. Prosjektleder Eksplivrydding skulle lede tjenesten på søndager. På mandager var det planlagt med utlevering av materiell, innbrief og opplæring, deretter lunsj inne på Hjerkinnhus. Fra mandag ca. 1300 til fredag ettermiddag skulle ryddekommandoen gjennomføre eksplivrydding. Avslutning og vedlikehold skulle gjennomføres fredag kveld. Avreise fra Hjerkinn ville variere noe, ettersom hvor avdelingene kom fra. Det var derfor planlagt avreiser både fredag kveld, natt til lørdag og tidlig lørdag formiddag.

FKL FAES hadde på et tidlig tidspunkt meldt inn EOD-operatører for en hel ERK til uke 25. Da denne ERKen ble satt opp med kun to ERGer, ble overskuddet av EOD-operatører planlagt disponert og organisert for søk i bratt terreng. Erfaringene derfra skulle brukes for vurdering av ryddemetoden, og for utarbeidelse av SOP.

Oppsett av ERK i ukene 33-38, 6 uker i strekk på høsten var ikke en ønsket situasjon, men prosjektet hadde ikke råd til å takke nei til denne ressurstilgangen. Når ryddepersonellet møter på søndager, og innimellom avmarsjerer først på lørdag formiddag, kunne dette fort bli en utfordring. Kjøretøyparken skulle også vedlikeholdes mellom

hver ryddeuke. Prosjektet hadde erfaring med denne type utfordring fra før, og beslutningen om 6 uker sammenhengende var ikke vanskelig.

Oppkjøring til sesongen med skytefelthunder startet i februar. Kun en hund og en hundefører ble byttet ut fra forrige sesong, og gjorde utdanningen for søk etter bomblet enklere. Etter trening og godkjenning i kalibrerings- og øvingsfelt på Hjerkinn skulle søk iverksettes så fort værforholdene tillot dette.

Utenom eksplisvryddingen var følgende arbeider/støtte planlagt:

- ✚ Fortsatt møter og arbeider i arbeidsgruppe EOD.
- ✚ Drift av mobil hundekennel på verkstedområdet / Hjerkinn SØF, i samarbeid med FKL Forsvarets hundeskole (FHSK).
- ✚ Forberede og støtte tilbakeføringen av Avgrunnsdalen SØF i prosjektet SØF fase 2.
- ✚ Støtte til sivile myndigheter og organisasjoner med aktiviteter knyttet til Hjerkinn SØF.

3.2.3 Etterarbeid

Sortering av data fra loggen med funn, avsøkte og utelatte områder vektlegges. Elektroniske kart oppdateres med informasjon og alle data overleveres Forsvarets forskningsinstitutt (FFI), som støtter med å evaluere rydderesultatene. Primært skal dette resultere i en videre plan, hvor tildelte ressurser utnyttes på en best mulig måte, og samtidig styrer mot et sluttresultat som skal gi akseptert restrisiko i skytefeltet.

Evalueringer innen alle ansvarsområdene for prosjektet gjennomføres etter endt sesong. Etterfølgende punkter beskriver forberedelser, gjennomføring og etterarbeid mer inngående. Resultat blir beskrevet i pkt. 6.

4 Administrasjon og forsyningstjeneste

4.1 Personell

4.1.1 FSJ VP13

Innspill til FSJ VP13 ble gjort 4. september 2012. Møte med oppdragskoordinator fra Hæren Brig N, som koordinerer oppdraget på vegne av GIH og Hæren OPSSTØ, ble gjennomført oktober 2012 på Gardermoen.

4.1.2 Etablering av ERK

Fordelingen av ryddeuker mellom Hær, Sjø og Luft var klar allerede i oktober 2012. Planlagte ryddeuker var 25 og 33-38, hvor bl a Luft og Sjø skulle stille med halv ERK hver i ukene 25 og 38. Bekreftelse fra Luft om støtte til ukene 25 og 38 ble ikke stadfestet på koordineringsmøtet i oktober. På det tidspunkt var det også kjent at LSK LBSK kun var i stand til å stille tre av fire Eksplisvryddegrupper (ERG) i uke 33.

Ved utgivelse av ordre fra Hæren om støtte til Hjerkinn, var målsettingen full bemanning av alle uker med unntak av uke 25, som ble planlagt med halv styrke. Det ble jobbet en god del med å skaffe den fjerde ERGen til uke 33, men dette var umulig. Det ble ikke kjent at Luft ikke kunne stille den halve ERKen i uke 38 før tidlig i uke 37. Her er det klart at planlegging og kommunikasjon ikke har vært god nok. Det ble gjort seriøse forsøk av Hæren OPSSTØ på å finne erstatninger, men det var umulig med den korte tidsfristen. Avbestillinger dette førte til ift foretatte bestillinger og rammeavtaler, resulterte i en mindre erstatning til leverandør for tapte inntekter. Det ble gjort et grundig arbeid fra Forsvarets side for å skaffe ryddepersonell, og ressursdialogen omkring dette er god, men det var en glipp omkring uke 38. Endelig resultat for oppsett av ERKer ble da halv styrke i uke 25 og 38, tre ERGer i uke 33, og øvrige uker godt bemannet. I tillegg ble da en mindre ERG bestående av EOD-6 operatører fra FKL FAES satt opp for rydding i bratt terreng i uke 25.

Arbeidsavtalen som er laget med tidligere soldater og ansatte i Forsvaret med vognførerbakgrunn, er til stor hjelp. Kun 30 % av vognførerne var vernepliktige soldater. Hovedtyngden av vognførere var da sivile innleid på arbeidsavtale, samt noen tilbeordrede befal.

Hovedtyngden av sanitetspersonell ble i år stilt av FSAN. Dette gjorde planleggingen vesentlig enklere. For detaljer omkring oppsett og bemanning, se pkt 6 i rapporten. Planlagt fremmøte de enkelte uker fremgår av tabellen under.

Kategori/ uke	EOD-opr	Ryddemann- skaper	Følgebefal	Hundeførere	Røkttere	Lege	Leder sanitet	San sold (nivå 3)	VF MB amb	VF BV206	VF last	Heli pilot	Lagerbeij am
ERK, uke 25	16*	60	6			1	1	3	1	4	3	1	1
ERK, uke 33-38	16	120	12			1	1	5	3	8	5	1	1
Hundelag, uke 23-39				3	2								
ERG EBA, uke 23-42	2												

*6 EOD-operatører ekstra fra FKL FAES ble disponert for rydding i bratt terreng.

4.1.3 Etablering av hundelag

Forsvarets hundescole (FHSK) har ansvaret for skytefelthundene, administrerer hundeførerne, og står for utdanning av ekvipasjene i samarbeid med Hjerkinn PRO. Mobil kennel ble videreført i 2013 på verkstedområdet Hjerkinn skytefelt. FHSK stilte røkttere, som gjennom hele sesongen har hatt ansvaret for hundene etter endt tjeneste på hverdager og i helgene. Det har til en hver tid vært to røkttere til stede på Hjerkinn. Som nærmeste foresatt for røkterne på kveld og i helger, ble det brukt hjemmevakter, som rullerte mellom personell i Hjerkinn PRO og hundeførere. Kennelen på Hjerkinn har vært godt fulgt opp av FHSK med veterinær, og har vært en vellykket ordning. Kennelen ble demontert og returnert til Hauer seter sep 13 etter endt oppdrag. Omskolering av hunder for søk etter PVRK, og støtte til SØF fase II ble iverksatt kort tid etter avsluttet oppdrag på Hjerkinn.

4.1.4 Etablering av ERG EBA

Delprosjekt ekspllosivrydding koordinerer og leder EOD-støtten til delprosjekt EBA, ved å etablere en ERG EBA. Disse støtter entreprenør under fjerning / tilbakeføring av kavaleriets anlegg på Haukberget og HFK-sletta. I tillegg støtter de skytefelthund alle de uker de gjennomfører søk rundt HFK-sletta. Når ERKen er satt opp på Hjerkinn utgjør de også bemanningen av Sorteringsplass.

ERG EBA består av sjef med sprengningssertifikat klasse III, og NK med sprengningssertifikat kl I B.

ERG EBA ble etablert i perioden uke 23 til 42. Arbeidet med rekruttering av EOD-operatørene ble gjort av Hæren FKL FAES i samarbeid med EOD-faglig rådgiver i Hjerkinn PRO. I de 18 ukene EBA-tiltak ble gjennomført på Hjerkinn var det kun behov for å leie inn en EOD kl I B i tre av ukene. Rekrutteringsarbeidet fra FKL FAES sin side har vært meget tilfredsstillende.

4.1.5 Arbeidsplan

Særavtale om arbeidstid under blindgjengerrydding i nedlagte SØF var ikke klar før 12. juni 2013 (uke 24). Det sier seg selv at oppsett av arbeidsplan for første uken med ekspllosivrydding, uke 25, da vanskelig kunne være laget på forhånd. Virksomheten ble imidlertid planlagt under forutsetning av at avtalen kom på plass før oppstart på Hjerkinn. En så sen behandling av særavtalen gir overhodet ikke et tilfredsstillende grunnlag for planlegging og forberedelse av et for så vidt omfattende oppdrag. Det er derfor spilt inn til FST at denne må være klar senest 1. feb 2014 for neste ryddesesong.

Reise til og fra Hjerkinn har delvis foregått utenfor oppsatt arbeidstid. Avreise fra Hjerkinn har variert mellom fredag ettermiddag/kveld, natt til lørdag, og tidlig lørdag formiddag.

Med bruk av særavtalen starter nå søk allerede etter lunsj på mandager, og gir 4,5 effektive ryddedager pr uke, samtidig som dagene også kan utnyttes bedre. Avtalen anvendes da også for ERG EBA og skytefelthund.

4.1.6 Deltakende avdelinger

Bemanning av ERKen de forskjellige uker fremgår av pkt 6 i rapporten.

4.1.7 Velferd

Hjerkinn PRO har prioritert innendørs forlegning og god forpleining til alle ryddemannskaper. Trimrom / styrkerom ble foran denne sesongen flyttet ned fra verkstedområdet til Hjerkinnhus AS og utvidet med noe mer utstyr, samt større lokaliteter, tilgang til badstue og dusjanlegg. Velferdstiltak har vært:

- ✚ God tilgang på TV i forlegninger og fellesrom.
- ✚ Gratis frukt/snacks/forfriskninger to dager i uka, samt ferskvarer servert i felt to dager hver uke.
- ✚ Kioskutsalgsalg ved Hjerkinnhus Hotell AS.
- ✚ Fiskestenger og gratis fiskekort, samt div utstyr for ballspill.
- ✚ Trimrom / styrkerom.

4.2 Sanitetstjeneste

Sanitetstjenesten har vært ledet av leder sanitet og lege. Lege har vært leid inn på rammeavtale inngått av FB. Leder sanitet har vært delt mellom FSAN FFSS EVAK-GR og FSAN FFSS FSSK SAN-KP. Disse avdelingene stilte i tillegg personell for bemanning av ambulanser, samt en del nivå 3 sanitetssoldater ute i ERGene. Resten av nivå 3 sanitetssoldater har andre avdelinger stilt med. Kun en uke måtte sanitetsorganisasjon suppleres med innleide ressurser. Det er første året at FSAN FFSS stiller med så mye ressurser til prosjektet. Dette har for vår del vært særdeles tilfredsstillende, og en løsning som prosjektet håper vil kunne videreføres. Hjerkinn PRO har tidligere beskrevet ønske om primært støtte fra Forsvaret.

- ✚ Sykestue med daglig visittid 0700-0730 og 1900-1930 i bygning 002 - Velferdsbygg.
- ✚ Legen hadde i år flere tilfeller hvor pasient måtte sendes til sykehus for sjekk/oppfølging. Dette var i hovedsak med bakgrunn i forhold som hadde oppstått før fremmøte på Hjerkinn. Hyppigst forekomst av problem var på bevegelsesapparatet og forkjølelse, samt noen tilfeller av tilløp til diare.
- ✚ Fysisk form og generell helsetilstand har variert noe fra uke til uke. Antall delvise og syke er imidlertid en del høyere enn vanlig i noen tilfeller ift foregående 3-4 år. Utviklingen er derfor ikke like positiv som året før. Tabellen under viser antall tapte dagsverk pr uke.

Uke / 2013	25	33	34	35	36	37	38	Sum
Syke og delvise	17,5*	3	22	31,5	99	12	40*	225

*Halv ERK

- ✚ De fleste tilfeller av syke og delvise oppstår etter fremmøte, men en del personell var faktisk delvise før ankomst Hjerkinn.
- ✚ To mindre skader ble behandlet av lege og henvist til Tynset sykehus for oppfølging og kontroll.
- ✚ En alvorlig ulykke inntraff under sprengning av blindgjenger 20. august. En EOD-operatør ble alvorlig skadet og evakuert til sykehus med arm- og lårbrudd.
- ✚ Et befal ble rygget på av en MB240 19. september og måtte sendes til sykehus for røntgenundersøkelse. Kraftig klemskade i høyre fot/ankel uten brudd.
- ✚ Innleid helikopter er ikke konfigurert for transport av pasienter og har her kun en sekundær rolle.
- ✚ Sanitetsmateriell er rekvirert gjennom sykestue på Rena i Østerdal Garnison (ØG). Støtten har vært meget tilfredsstillende. Lokale innkjøp via innkjøpsordrer på apoteker har supplert behovene.
- ✚ Siden prosjektets start i 2006 har det ikke oppstått alvorlig uhell/ulykker. Dette året ble derfor noe annerledes, med to ulykker. Tiltak ift dette er under bearbeiding.

4.2.1 Hygiene

Personlig hygiene, renhold av rom/forlegning, samt håndvask etc. ifm bespisning vektlegges. Disse tiltak har forhindret alvorlig utbrudd av tarm- og mageinfeksjoner, men det har vært tilløp til dette. I de tilfeller har pasienten straks blitt isolert. Det store antall delvise i enkeltuker, kan ikke relateres til dårlig hygiene. For daglig renhold av dusj og sanitæranlegg på Hjerkinnhus, har utleier stått for renhold. Øvrig vask ble gjennomført av ryddemannskapene.

4.3 Materiell

FLO FORS FAVD-ØST har sikret leveranse av materiell og tjenester på en meget tilfredsstillende måte. Støtten fra avdelingen på Rena, fra depot på Dombås samt HVSKS er utmerket.

4.3.1 Intendanttjenester

Hjerkin PRO har lagt opp en passende reserve på PBU. Dette er i hovedsak reservedeler til hjelm, feltflasker, marsjstøvler, fotposer og regntøy. Hjerkin PRO har ilet sesongen utvidet beholdningen av splintbeskyttende vester, og har nå kapasitet til å utstyre en hel ERK ved behov. I noen tilfeller har avdelingen møtt uten f eks hjelm, dette er kritisk materiell, og må være tilgjengelig for alle som deltar i ryddekommandoen, el tilsvarende virksomhet. Etter avsluttet sesong ble lagerbeholdningen på hjelmer, ikke ny type, utvidet fra 40 til 100 hjelmer. Disse er på utlån fra FLO FORS FAVD-ØST. Samtidig ble gamle blå hjelmer innlevert.

4.3.2 Sprengstoff og tenmidler

200 kg sprengstoff og tenmidler ble anskaffet i 2013. FLO FORS FAVD-ØST AMMSEKSJ-ØSTER styrer ut- og innlevering, kombinert med støtte til Sorteringsplass. Disse ga utmerket støtte i hele perioden.

4.4 Transport og vedlikehold

4.4.1 Hjul- og beltektjøretøy

Innleid personell utfører servicer og reparasjoner etter plan fra Hæren OPSSTØ Østerdalen verksted plan- drift.

- ✚ Prosjektet hadde operativ kjøretøypark i alle ryddeukene. På det meste var det seks sammenhengende uker med rydding. I mange tilfeller må verkstedpersonell bruke helgen for reparasjon av kjøretøyer.
- ✚ Hjerkin PRO har 52 kjøretøy som dekker behovene både sommer og vinter. De fleste er leid fra FLO.
- ✚ B- eller C-service ble utført på kjøretøyer iht vedlikeholdsplan. I tillegg er det gjennomført årlig ettersyn på de kjøretøyer som ikke er leid av FLO.
- ✚ Vognførerne utfører vedlikehold før, under og etter kjøring, samt periodisk hver ryddeuke.
- ✚ Etter 2012 sesongen ble en snøscooter, to MB300 ambulanser og to vanntanker levert inn.

4.4.2 Transport til og fra Hjerkin

Transportplanlegging er delt mellom Hjerkin PRO og støttende avdeling, dette fungerer meget godt.

- ✚ Hjerkin PRO har vært ansvarlig for busstransportene, samt noe jernbanetransport til og fra Hjerkin.
 - Busser har vært innleid via avtale og godt samarbeid med Hæren OPSSTØ Østerdalen / transportleder.
 - ✚ Støttende avdeling har vært ansvarlig for flytransporter samt noe buss- og jernbanetransport.
- Buss til/fra Bergen, fly til Værnes og tog fra / til Kristiansand ble videreført i 2013.

4.4.3 Transport under ryddeoppdrag

Prosjektet har ikke hatt uhell under transport ute i felt. Imidlertid hadde vi et uhell inne på verkstedområdet da en MB-240 rygget over foten på et befall ifm klargjøring for utkjøring i felt. Målsettingen om null uhell vil fortsatt vektlegges, og ytterligere presiseringer ift sikker kjøring blir prioritert. Skader på kjøretøyer har vært meget begrenset, og forbruk av deler lavere enn tidligere sesonger. Forbrukte deler/reparasjoner:

07 drivhjul BV206	07 belter BV206
24 spennhjul / løpehjul BV206	01 clutch BV206
01 spennaggregat BV206	01 CO2 flaske BV206
02 styreledd BV206	12 punkteringer biler / hengere
03 dørstoppere BV206	02 spennaggregatbolter BV206
01 gasswire BV206	01 rute bakdør MB240

Behov for støtte fra mekaniker ute i felt har vært begrenset til: motorvedlikehold / enkel reparasjon av BV206, støtte ved to avkjørte belter BV206 og en fastkjørt Scania. Dette bekrefter den positive innstillingen som vognførere viser ift gitte retningslinjer for sikker kjøring.

Det har tidligere år vært problematisk med at følgebefall ikke har kjøretillatelse på MB-240. I år var dette problemet langt mindre.

Vognførere på Scania, MB300 og BV206 er en kritisk ressurs. I 2013 er militære vognførere brukt i kun 30 % av tilfellene, resterende 70 % har vært dekket inn med sivile innleide og befall. Dette er en negativ utvikling, og en

langt mer kostbar løsning. Hjerkinn PRO har ment at vernepliktige soldater med riktig erfaring og bakgrunn, samt med god veiledning før og under oppdragløsning, fortsatt skal prioriteres for oppdraget.

Forbrukt drivstoff i 2013:

✚ Før ryddeperioden	2 028 l
✚ Tankelister, ryddeperioden mil kjørt med kjøreordre	8 701 l
✚ Tankelister andre (egne maskiner/kjørt og mil kjørt)	1 222 l
✚ Totalt for 2013	11 951 l

Totalt utkjørt distanse i 2013 er 26 842 km på kjøretøy med kjøreordre.

Alle vognførere har fulgt opp gitte føringer mht sikker kjøring på en meget god måte. God oppfølging og ledelse fra følgebefal og EOD-operatører har også bidratt til dette.

4.4.4 Helikoptertjeneste

I gjennomført anbudskonkurranse ble Pegasus tildelt støtteoppdraget på Hjerkinn. Selskapet har tidligere hatt oppdrag for Hjerkinn PRO, og har fungert meget tilfredsstillende. Ukene 33 og 34 ble helikopter også brukt for løft av mannskaper til/fra området Flathøi 1700 moh og Einøvlingshøi. Dette kunne vært utnyttet mer ilt høsten på f eks Flathøi, men grunnet villreinjakt lot dette seg ikke gjennomføre. Rydding og bruk av helikopter til / fra Flathøi vil bli videreført i 2014. Helikopteret har ikke noen rolle i evakueringskjeden, kun for rekognoseringer knyttet til sikkerhet, utplassering av samband og administrativ støtte. Helikopteret ble imidlertid brukt ifm transport av pasient ved sprengningsuhell i uke 34. Totalt effektiv flytid for prosjektet har vært 70,1 timer, hvorav 42,8 timer er rekognosering som del av sikkerhetstiltakene under rydding, og 27,3 timer for personelltransport. Opsjon utløses for 2014.

4.5 Sikkerhet

Ordinær eksplivrydding med ERK, søk med skytefelthund og anleggsarbeidene var gjennomført uten uhell fram til årets sesong. I uke 34 hadde vi imidlertid et alvorlig uhell, hvor en EOD-operatør ble skadet under sprengning av funn. Saken er nå lukket, men relevante prosedyrer vurderes nærmere etter anbefalinger gitt av Krigsadvokatene for Sør-Norge og Arbeidstilsynet. Sett på den bakgrunn vil vi fortsatt konkludere med at EOD-operatører, følgebefal, hundeførere og ryddemannskaper med øvrige støttefunksjoner, har fulgt opp sikkerheten på en meget god måte gjennom ryddesesongen.

Utenom gjeldende reglementer og direktiver kvalitetssikres følgende grunnlagsdokumenter før hver sesong:

- ✚ Årlig ryddeordre med vedlegg, inklusive vaktinstrukser.
- ✚ HMS-plan, Handlingsplan uhell/ulykker og SOPER.

4.5.1 Sikkerhetsbrudd

Nevnte uhell under sprengning av funn kan ikke karakteriseres som et sikkerhetsbrudd, men erfaringen og rapporter etter uhellet vil bli gjennomgått og ev lagt inn som justeringer / presiseringer i gjeldende SOPER. Saken behandles bl a i Arbeidsgruppe EOD. Tilsvarende for uhellet hvor et befal blir rygget på av en MB-240, vil bli fulgt opp.

4.5.2 Vakt og sikring

Vakt og sikring har vært organisert slik:

- ✚ Streifvakt/patroljerende vakt i/på alle forlegninger og kjøretøylinje nattetid når ERK er satt opp.
- ✚ Inspiserende befal (IB) fra følgebefalet når ERK er satt opp.
- ✚ Daghavende offiser (DHO) fra Hjerkinn PRO og ERKen.
- ✚ Tilstedevakt / hjemmenvakt på helg hele sommeren, for å følge opp hunderøkterne.
- ✚ Beredskapsvakt for EOD-operatører alle uker hvor det har vært aktivitet på Hjerkinn.

Beordring på vakt i uker med bruk av særavtale for arbeidstid i nedlagte skytefelt, er ikke forenlig med reglene om min 8 timers hvile pr døgn. Hjerkinn PRO må derfor finne en annen løsning for vakthold under ryddeoppdragene. Dette er en viktig del av sikkerhetstiltakene som Hjerkinn PRO har brukt siden oppstart.

4.5.3 Sikkerhetssamband

Flere adskilte operasjoner har pågått; EBA-tiltak på Haukberget med fjernstyrte maskiner, fjerning av vegsystemer, ekspløsvrydding med skytefelthund og ordinær ekspløsvrydding med manngard. I tillegg har det vært personell tilknyttet NIVA, NINA og andre som har vært tildelt nødvendig sikkerhetssamband under ryddeperiodene. ICOM sikkerhetssamband var operativt hele perioden. En av basestasjonene på Snøhetta er byttet ut og en er tatt ut av bruk.

4.5.4 HMS-plan

Vesentligste kontrollen som gjennomføres er forhold knyttet til sikkerhet. Dette gjøres best ved å bruke utgitt ordre, samt daglig dialog gjennom møter og oppstilling. Det har i år ikke vært registrert spesielle tilfeller med for høy fart i feltet. BVer har også i år stått igjen ute i felt på kveld. Dette sparer både personell og kjøretøy. Det har vært stans i arbeider pga tett tåke, når sikkerheten ikke kunne ivaretas på en tilfredsstillende måte. Når det ila sommeren har vært handlefrihet ift å forlegge personell, har flere forlegninger enn nødvendig blitt tatt i bruk. Dette bedrer inneliv og sikkerheten. Som del av HMS-plan ble også streifvakt på natt videreført.

4.5.5 Handlingsplan uhell/ulykker

Handlingsplan uhell/ulykker er basert på FSJs direktiv av 1. november 2007 med vedlegg, "Direktiv for håndtering og oppfølging av ulykker involverende Forsvaret". Hjerkinn PRO justerer og evaluerer planen årlig. Det ble avdekket mindre behov for justering av denne plan ifm uhellet som inntraff i uke 34. Bl a var ikke Militærpolitiet (MP) lagt inn i meldingskjeden når denne type uhell inntreffer.

4.5.6 SOP

SOPer beskriver prosedyrer i alle sekvenser av ryddeoperasjonen. Disse ble oppdatert foran 2012 sesongen, og godkjent av arbeidsgruppe EOD som består av EOD-rådgiver i FB, representanter fra FKL FAES og FLO F AMM AMS. Disse ble videreført i 2013. SOPer er normalt distribuert til EOD-operatørene på forhånd, men går også igjennom med dette personellet fremmøtedagen.

4.6 Villreinjakt

Rettighetene om fortsatt villreinjakta i perioden 20. august – 15. september ble avklart med Dovre og Lesja Fjellstyrer. Jakten var i år utvidet til 22. september. Kart ble i år utarbeidet av Hjerkinn PRO, dette for å lage et bedre kartgrunnlag for jegerne enn tidligere. Det var således få problemer med avviklingen av villreinjakta parallelt med våre operasjoner. Hjerkinn PRO er innforstått med rettighetene for gjennomføring av villreinjakt. Fordelingen av terreng resulterte i at tilgangen til prioriterte områder for gjennomføring av 1. gangs søk, ble noe redusert. Helikopterløft av ryddemannskaper til vanskelig tilgjengelige fjellpartier, som f eks Flathøi, var derfor begrenset til en uke i år. Samarbeidet med fjellstyrene er imidlertid meget godt, og vil fortsette for å få til en best mulig løsning hvert år.

4.7 Forlegning, forpleining og EBA

4.7.1 Forlegning og forpleining

For sen kansellering av halve ERKen i uke 38, resulterte i en erstatning for tapt inntekt til Hjerkinnhus Hotell AS. Dette er iht inngått avtale. Ifm med at personellet denne sesongen har hatt fremmøte på søndager, har det vært servert middag ved ankomst Hjerkinnhus for følgebefal og ryddemannskaper. Fremmøtetidspunkter har variert en del, og seneste servering av middag var ferdig ca. 2400. Løsningen ble godt tatt imot. Forlegning og forpleining av soldater blir meget godt ivaretatt.

Befal og sivile var forlagt og forpleid via kontrakt med Hjerkinn Fjellstue & Fjellridning AS, Hageseter Turisthytter AS og Furuhaugli Turisthytter AS. En større kansellering av bestilt forlegning fra et sivilt selskap, økte tilgjengelig kapasitet for Hjerkinn PRO ved nevnte fasiliteter. All forlegning kunne derfor tilbys i nærområdet til Hjerkinn.

4.7.2 Kontorfasiliteter

Det har vært gjennomført oppgradering av adgangskontrollen på Hjerkin også i år. I tillegg er det gjort et større arbeider med utvidelse av kapasiteten på linjen for FISBasis, dette har økt hastigheten til akseptabelt nivå. Skytefelthund har nå utført sitt oppdrag på Hjerkin, og kontorer i bygning 0009 er tilgjengelig for andre ved behov. Kontorfasilitetene er dekkende for alle våre funksjoner.

4.8 Økonomi

4.8.1 Belastning av felles WBS-element i Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret

H, S og L har egne WBS-elementer som støttende avdelinger belaster når de støtter prosjektet. Avdelingene rapporterer iht arbeidsplan, utarbeidet økonomivedlegg fra Hjerkin PRO, samt påløpte ekstra kostnader som f.eks. buss- og flytransporter. FKL FHSK fakturerer FB direkte for drift av hundeevipasjene. Fakturering av FB fra H, S og L skal komme som et resultat av belastningene gjennom året. Fakturering skjer en gang i året, som regel i desember måned. Faktureringen i år var også noe forsinket fra L og S, men avdelingene fikk fakturert innenfor produksjonsåret. Forsinkelsene skyldes i år personellutskiftninger i L og forsinkelse i FRA vedr. S. FB må kreve fakturering tidligere enn før på tross av at påløpte kostnader ikke er bokført ute ved avdelingene dersom denne risikoen skal begrenses. Kommunikasjon med, og støtten fra H, S og L er meget god.

4.8.2 Budsjett og forbruk

Hjerkin PRO dekker alle ekstraordinære utgifter i fm ryddeoppdraget. Grunnlønn for befal og sivile samt dagpenger for soldater, betales av støttende avdeling. Totale kostnader blir derfor ikke synliggjort gjennom Hjerkin PROs prosjektregnskap. Budsjettet er justert fortløpende gjennom året. Forbruket på delprosjekt eksplivrydding 2013 er 19,0 MNOK, eksklusive FB sine gjennomføringskostnader. Totale kostnader for Hjerkin PRO 2013 var 52,9 MNOK.

4.9 Presse og informasjon

Prosjektleder Hjerkin PRO Odd Erik Martinsen er prosjektets pressetalsmann. Media har også i 2013 sesongen hatt en meget positiv tilnærming til tilbakeføringsprosjektet, og prosjektet har en aktiv tilnærming til sitt omdømme og omverdenen, som er forankret i en egen kommunikasjonsplan. Mediene orienteres regelmessig om milepæler i prosjektet, og interessen har vært stor. Interessen for både bruk av skytefelthund, samt bruk av fjernstyrte maskiner på kavaleriets anlegg på Haukberget, utspredning av olivin fra helikopter, samt den ordinære eksplivryddingen har vært omtalt i presse og media ved flere anledninger, både lokalt, regionalt og nasjonalt. I tillegg har skyttelordningen med buss vært mye omtalt. Ulykken ifm sprengning av blindgjenger i august, medførte at evnen til strategisk krisekommunikasjon også ble satt på prøve. Allerede kort tid etter ulykken var FB ute med en egen pressemelding, som ble bredt gjengitt i lokale, regionale og nasjonale medier. Dette gjorde den videre mediemessige håndteringen strukturert og effektiv. Og med relativt få nye henvendelser i sakens anledning. I den sammenheng var det tett kontakt med P&I i FOH på ulykkeskvelden. Spennvidden i kontaktene har vært stor, fra små lokale aviser som Follads Marked til nasjonale medier som Vi Menn. Prosjektet er opptatt av å ha en åpen og tilgjengelig holdning til mediene.

Informasjon om Hjerkin PRO, se: www.forsvarsbygg.no/hjerkin

4.9.1 Besøk

Det har i år vært en god del besøk hvor prosjektet får anledning til å presentere tilbakeføringsprosjektet i forskjellig media. Hjerkin PRO bruker disse anledningene til å poengtere den meget gode innsatsen som de militære avdelingene står for. Besøk i 2013:

- ✚ 19-20 juni – tre ingeniører fra FLO F AMM AMS, brif og omvisning i feltet på alle tiltaksområdene. Ankomst onsdag kveld og retur torsdag ettermiddag.
- ✚ 27-28 aug – personell fra FLO F AMM AMS og AMF, personell gitt brif og omvisning.
- ✚ 10-11 sep – LtCol John H. Grimes fra International Armaments Cooperation Office of Defense Cooperation Oslo, og LtCol Mark A. Neal, U.S. Army International Technology Center GE. Brif og omvisning i skytefeltet.
- ✚ 13 sep – MOØ verneledere, info om prosjektet m HMS relaterte saker, omvisning i tiltaksområdene.

5 Kommando og kontroll

5.1 Kommando- og ansvarsforhold

5.1.1 Kommandoforhold

- ✚ Ved ankomst Lufthavn Værnes ble FB Hjerkinn PRO gitt taktisk kommando (TAKOM).
- ✚ For øvrige avdelinger ble TAKOM gitt FB Hjerkinn PRO ved ankomst Hjerkinn.
- ✚ PL Eksplisivrydding utøver denne kommandoen under ryddeperiodene.

5.1.2 Ansvarsforhold

- ✚ PL Eksplisivrydding Gundersen, Ole Petter planlegger og leder gjennomføringen, støttet av Eksplisivfaglig rådgiver, major Pettersen, Frank Robert og driftskoordinator Nyhagen, Frode.
- ✚ PL Eksplisivrydding, har hatt det overordnede sikkerhetsansvaret for all pågående aktivitet i feltet.
 - ERKen, ERG EBA og hundeførerne er underlagt PL Eksplisivrydding Hjerkinn PRO.
 - Sjef ERK og sjef ERG EBA er ansvarlig for den fagmessige delen av eksplisivryddingen, og er utøvende ledd for denne.
 - Lagfører hund er ansvarlig for den fagmessige delen av søk med hund etter eksplosiver.

5.2 Kontroll

5.2.1 Samband

- ✚ ICOM har vært benyttet som sikkerhetssamband. Dette fungerte meget tilfredsstillende, etter at en basestasjon på Snøhetta ble byttet ut foran årets sesong.
- ✚ En repeter vil bli bygd opp for bruk i 2014.
- ✚ FISBasis, FB-nett og trådløst bredbånd er tilgjengelig på etablerte kontorer for Hjerkinn PRO. FISBasis pc'er skulle vært byttet ut i 2013, men ble utsatt til våren 2014.

5.2.2 Koordinering og vakthold

- ✚ Koordineringsmøter ble gjennomført daglig 0730 tirsdag tom fredag i møterom bygning 0008.
- ✚ Daghavende offiser, inspiserende befal og streifvakt var etablert hver dag under ryddeukene.
- ✚ Hjemmevakt i helger for ivaretagelse av drift hundekennel med hunderøktere.
- ✚ Vakthold ut-/innpassering i skytefeltet hver dag hele sommeren ved innleid vaktsselskap.

6 Resultater 2013

6.1 Uke 25 og 33-38 – Kolla, Grisungdalen, Einøvlingen og Grøndalen

6.1.1 Plan

Manngard skulle benyttes til 1. gangs søk med prioritet til Einøvlingshøi og Flathøi, samt 2. og 3. gangs søk i Grisungdalen og Svånådalen. Områdene var koordinert i samarbeid med fjellstyrene ift villreinjakta. På forsommeren, var det kun tilgjengelig en halv ERK for ordinær manngard, og en mindre gruppe på 6 EOD-operatører som skulle rydde i bratt terreng i uke 25. På høsten ble det planlagt sammenhengende rydding fom uke 33 tom 38. Skytefelthund skulle slutføre søk rundt HFK-sletta, og ERG EBA skulle støtte anleggsarbeidene på Haukberget og HFK-sletta, samt skytefelthund. Anleggsarbeidene var også planlagt ferdigstilt ila 2013.

6.1.2 Vær og føre

Ryddeforholdene i skytefeltet var for perioden uke 25-36 meget tilfredsstillende. For ukene 37 og 38 var det både sterk vind som resulterte i tidligere avslutning av søk en dag, samt snø over 1200 m som resulterte i noen mindre forsinkelser. Nye områder for ERGene ble rekognosert i uke 38, men forholdene endret seg såpass raskt at omgruppering ikke ble nødvendig.

6.1.3 Generelt om ryddeoperasjon

Første sesongen i fase 2 av prosjektet er gjennomført med et meget godt resultat. Effektive dagsverk i felt, er på nivå med det som er estimert som nødvendig pr år i resterende del av prosjektet. Ryddesesongen ble på mange måter noe annerledes enn tidligere, ved at vi fikk vår første alvorlige ulykke under eksplivrydding siden prosjektstart i 2006. Uhellet ble håndtert på en meget tilfredsstillende måte av sanitetspersonell og befal i involvert ERG, og i ERKen. Saken er nå lukket, men relevante prosedyrer vurderes nærmere etter anbefalinger gitt av Krigsadvokatene for Sør-Norge og Arbeidstilsynet.

Hæren OPSSTØ og FKL FAES laget et grunnlag for oppsett av ERK i 7 uker i tillegg til EOD-operatører for bemanning av ERG EBA gjennom sesongen. FKL FHSK stilte skytefelthunder, tre hundeførere, og to røktere på Hjerkinn i hele ryddesesongen. Uke 25 og 38 ble ikke bemannet med mer enn to ERGer, mens uke 33 hadde en minus på en ERG. Dette utgjør de største avvikene i bemanning av ERKene i 2013.

ERKen hadde i år fremmøte med tjenestestart 0730 på mandager. Dette ga en halv dag ekstra ute i felt, ved at rydding kunne starte mandager etter lunsj. Erfaringene med dette er positive ift produksjon og framdrift, men gir tilbeordret personell en ekstra belastning ved at reisen til Hjerkinn i hovedsak skjer på søndagene.

Grunnet sen snøsmelting og mye snø i fjellet, måtte alternative områder velges for uke 25. Det kunne derfor ikke utføres 1. gangs søk den uken. Denne uken ble det i tillegg til ordinær rydding, gjennomført rydding i bratt terreng i området Grisungknatten. ERGen bestod av 6 EOD-operatører fra FKL FAES. Gjennomføringen skulle være en prøve på rydding i det vi tidligere har betegnet som «alpin rydding». Gjennomføringen ga et meget godt utbytte, og vil danne grunnlag for utarbeidelse av SOP for denne type rydding.

Forberedelser og planlegging var også i år hemmet av at rammebetingelser ikke er på plass i tide. Grunnlaget for oppsett av arbeidsplaner kommer for sent. Særavtalen om arbeidstid i nedlagte skytefelt var ikke klar før uken før oppstart. Dette rammer også forhold som forlegning og forpleining. Det er spilt inn til FST at særavtalen for 2014 sesongen, bør være klar til 1. februar 2014. Delprosjekt eksplivrydding har nå også ansvaret for planleggingen av rydding i prosjektet SØF fase II, hvor oppstart er allerede uke 14/2014.

Innslaget av sivile og befal som vognførere økte i år til ca. 70 %. Tilsvarende hadde innslaget for innleide EOD-operatører gått ned til 19,8 %. Særavtalen om arbeidstid i nedlagte SØF antas å virke rekrutteringsfremmende. Prosjektet har tidligere år hatt et større innslag av sivile innleide sanitetspersonell. Da FSAN for 2013 kommuniserte en økt tilgjengelighet for prosjektet, er det sivile innslaget begrenset til et minimum. Samarbeidet med FSAN har vært meget vellykket og skal videreføres i 2014. Med fagansvarlig sanitet som en stor bidragsyter, gir dette en økt kvalitet på sanitetstjenesten.

Prosjektet har vært til stede med minimum PL Eksplivrydding, EOD-faglig rådgiver, Driftskoordinator og mekaniker. For resten av sesongen har vi hatt en tilstedevakt ifm EBA-tiltakene på Haukberget og HFK-sletta med tilhørende deponier på Storranden.

Rydding i 2013 har foregått i mange områder av skytefeltet. Styrende som før, er at det fortsatt ligger mye snøfonner igjen de høyereliggende områdene på forsommeren, og at villreinjakta gjennomføres på høsten. Dette begrenser handlefriheten i valg av ryddeteiger. Pri 1 er å gjennomføre 1. gangs søk i hele feltet snarest, slik at status for hele feltet blir kjent. Forholdene nevnt over, begrenser denne fremdriften noe. Rydding av platået på Flathøi 1700 moh ble videreført med en ERG støttet av helikopter i uke 33. Arbeidet må videreføres i 2014. Ifm rydding i området Einøvlingshøi i uke 34 ble en ERG støttet med helikopter grunnet lang fotmarsj fra avlastningsplass for hjulkjøretøy. Skytefelthund har nå fullført sitt oppdrag på HFK-sletta, og skal etter omskolering og to år fremover, gjennomføre oppdrag for SØF fase II. Anleggsarbeidene på HFK-sletta og Haukberget ble tilnærmet ferdigstilt, noe revegetering og etterarbeider gjenstår. Totalt sett en meget god sesong.

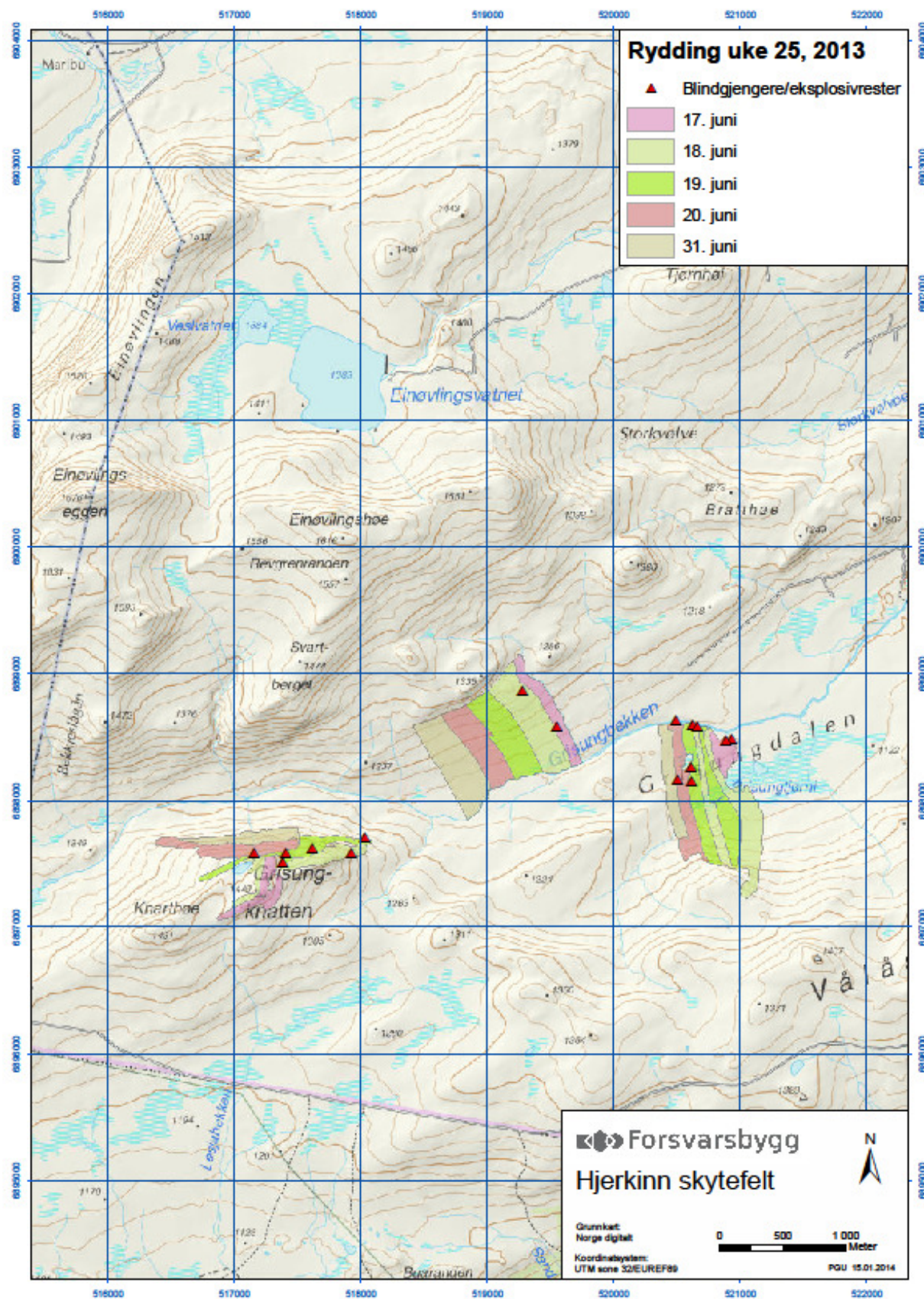
Ryddet område i 2013 er 29 km², dette er 4,6 km² mer enn i 2012. Antall dagsverk i felt var tilnærmet det samme som året før. I hovedsak er det utført 2. og 3. gangs søk. Dette ga færre funn og øker framdriften på manngarden. Sett ift 2012 har ryddekommanodene likevel produsert et resultat som ligger over gjennomsnittet. Antall delvise var veldig høyt i et par av ukene, og i sum noe over tidligere år.

Dokumentasjon av rydderesultater ble fulgt opp hver dag. GIS ble da oppdatert med sporlogg og funnpunkter fra GPSene. GPS er EOD-operatørenes og følgebefalens verktøy for registreringer av funn og avsøkt område. Funnpunktene følges opp med en oppdatering av GIS ved å legge inn tid, sted, beskrivelse av type blindgjengere og posisjon. De fleste blindgjengere blir i tillegg fotografert. Utskrift av resultater ble daglig presentert for ERGene.

6.1.4 Uke 25 – Grisungdalen og Grisungknatten

Ledelse	Sjef ERK oblt Molberg, Asbjørn – FLO F AMM AMS.						
Bemannning	✚ Ryddemannskaper – SJØ-BASER HOS støttet av KNMHH. ✚ Følgebefal – SSK KNMHH, SSK BSS og SJØ-BASER HOS. ✚ Leder sanitet, vf ambulanser og sanitetspersonell nivå 3 – FSAN FFSS EVAK-GR og SSK KNMHH. ✚ VFere BV206 – Brig N / SBBN. ✚ VFere Scania – sivile innleide. ✚ Sjef ERK og EOD-operatører – FKL FAES, FLO F AMM AMS og AMF. ✚ Ingen sivile innleide EOD-operatører av i alt 15 totalt. ✚ Betjening ammunisjonsiglo – FLO FORS FAVD-ØST ✚ Lege – AIØ AS ✚ Helikopter – Pegasus. Avvik fra anmodet støtte: ✚ - 66 ryddemannskaper ≈ 55 %, dvs 2 komplette ERGer, ikke mulig å stille fra Forsvaret.						
Innrykk	Komplett innmeldt styrke møtte søndag 16. juni. Alle på plass søndag kveld 2300, unntatt et befal som møtte mandag, samt en soldat som ikke møtte. Kun kort info og fordeling av forlegning og kjøretøy til følgebefal på søndag kveld. Pizza ble servert ved ankomst. Innbrief, opplæring og forberedelser gjennomført etter plan mandag formiddag.						
Vær og temperatur	Mellom +6 og + 10 °C. Værforholdene var meget tilfredsstillende. Gjennom uka var det lave temperaturer på morgenen, men dette bedret seg vesentlig utover dagene.						
Utførelse	Utført med 2 ERGer a 27 ryddemannskaper, mandag 1300 tom fredag 1730, ERK 93 totalt. Avvik effektive dagsverk for ryddemannskaper grunnet delvise, syke, permisjoner og ikke møtt, samt vær, moskus og villrein: ✚ - 314,5 dagsverk (inkluderer manko på to komplette ERGer 270 dagsverk). Helikopterstøtte, effektiv flytid: 8 t 36 min. ERKen har bestått av to ordinære Eksplisvryddegrupper i Grisungdalen, og en mindre gruppe av EOD-operatører (6) som har ryddet i spesielt bratte områder på Grisungknatten. Erfaringene fra rydding i bratte områder skal evalueres på bakgrunn av resultatene bl a for denne uken. Det var ikke mulig å skaffe mer personell for å komplettere ERKen denne uken. Personellet var en blanding av ny og gammel kontingent, noen deltok også på høsten i 2012. Ryddingen ble gjennomført i vekslende terreng, og har i hovedsak bestått av 2. gangs søk. Antall funn, ammunisjonsrester og søppel er derfor mindre enn det vi erfarer fra områder som ikke er ryddet før. Totalt for uken er det ryddet ca. 2 tonn med ammunisjonsrester, 2 m³ søppel og 2 m³ m trevirke, samt sprengt 11 blindgjengere større enn 20mm og 2 tilsvarende 20mm el mindre. Luftforsvarets øvelser Arctic Tiger 17-28. juni foregikk i luftrommet, min 3000 fot AGL, over og rundt Hjerkinn parallelt med vår virksomhet. I avtalte tidsvinduer ble det ikke gjennomført sprengning av funn. Samarbeidet omkring øvelsen gikk utmerket. Mengde ammunisjonsrester og skrot var lite, og derfor ikke veid opp denne uken. Ryddeuken ble gjennomført på en meget tilfredsstillende måte, uten uhell og skader.						
Avslutning	Søk/sprengning av funn avsluttet fredag 21. juni 1730. Ryddemannskaper og følgebefal avmarsjerte med buss fra Hjerkinn til Bergen fredag 21. juni 1900.						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Kobber (kg)	Treavfall (m ³)	Søppel (m ³)	Blindgj >20 mm	Blindgj ≤ 20 mm
	0	0	0	2	0	11	0

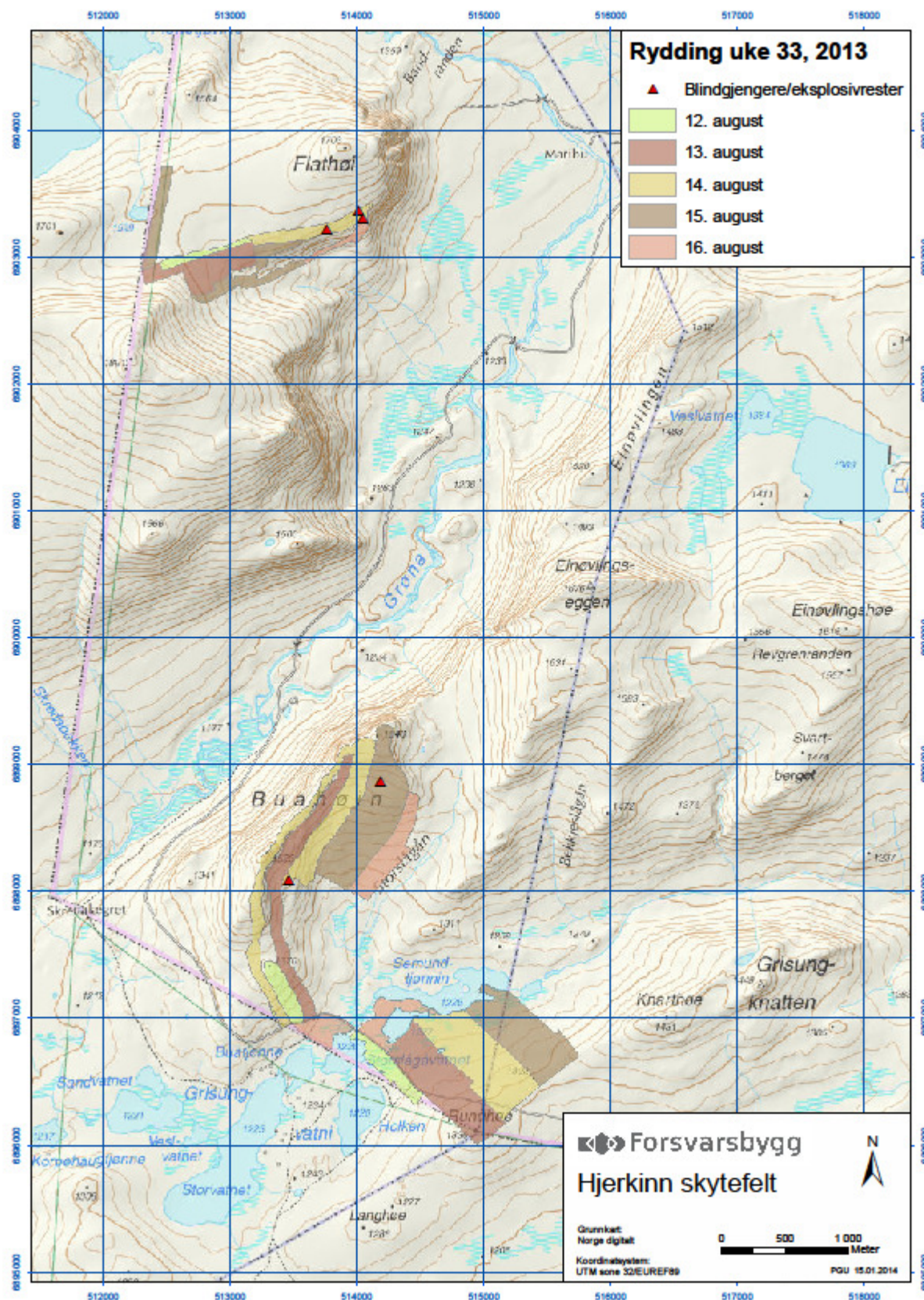
6.1.4.1 Funn og avsøkt område i uke 25

6.1.5 Uke 33 – Grisungdalen (Rundhøi og Buahøin) og Flathøi

Ledelse	Sjef ERK oblt Molberg, Asbjørn – FLO F AMM AMS.						
Bemanning	 Ryddemannskaper – Luftforsvaret LSK LBSK. Følgebefal – Luftforsvaret LBSK, LTSK og LUI. Leder sanitet, vf ambulanser og sanitetspersonell nivå 3 – FSAN FFSS EVAK-GR og tre sivile sanitetspersonell nivå 3 – First Responder SA. VF'ere BV206 – Luftforsvaret 138LV LVABN, Hæren OPSSTØ, FB Utv sør og en sivil innleid. VF'ere Scania – Luftforsvaret 138LV LVABN. Sjef ERK og EOD-operatører – FLO F AMM AMS / AMF, Hæren FKL FAES, LSK og sivile innleide 2 sivile innleide EOD-operatører av totalt 12. Betjening ammunisjonsiglo – FLO FORS FAVD-ØST Lege – AIØ AS Helikopter – Pegasus Avvik fra anmodet støtte: - 29 ryddemannskaper $\approx$ 25 %, dvs 1 komplett ERG, ikke mulig å stille fra Forsvaret.						
Innrykk	Hovedstyrken ankom med tog fra Kristiansand søndag 11. august 2050. De siste ankom med tog natt til mandag 12. august 0425. Kun kort info og fordeling av forlegning og kjøretøy til følgebefal på søndag kveld. Pizza ble servert ved ankomst. Innbriefing, opplæring og forberedelser gjennomført etter plan mandag formiddag.						
Vær og temperatur	Mellom + 8 og + 12 °C. De to første ryddedagene mye regn, og faktisk litt snø i de høyereliggende områder. Fra midten av uka var værforholdene meget tilfredsstillende, men fredagen ble noe krevende grunnet nedbør og lavt skydekke med tett tåke. Dette hindret søk i ca 1,5 timer for ERG 1 og 3. Dette påvirket resultatet litt.						
Utførelse	Utført med 3 ERGer a 30/31 ryddemannskaper, mandag tom fredag 1730, ERK 134 totalt. Avvik effektive dagsverk for ryddemannskaper grunnet delvise, syke, permisjoner og ikke møtt, samt vær, moskus og villrein: - 143,2 dagsverk. Helikopterstøtte, effektiv flytid: 20 t. ERKen har bestått av tre eksplisvryddegrupper. Alle ryddemannskaper var befalsskoleelever fra LBSK. En gruppe har vært løftet med helikopter til Flathøi 1750 moh. Denne gruppen fikk onsdag formiddag alternativt ryddeområde da det oppstod tekniske problemer med helikopter. Opprinnelig oppdrag på Flathøi ble tatt opp igjen etter lunsj samme dag. Søk har derfor vært gjennomført både som 1. og 2. gangs søk. Ryddekommandoen har gjennomført oppdraget på en utmerket måte. LBSKs nye befalelever synes å ha fått en meget god oppstart på oppdragløsning. Styrken har vært komplett operativ hele uken. Mengde ammunisjonsrester og skrot var lite, og derfor ikke veid opp denne uken. Ryddingen ble gjennomført uten uhell av noe slag.						
Avslutning	Søk/sprengning av funn avsluttet fredag 16. august 1640. Hovedstyrken fra LBSK returnerte med tog til Kristiansand lørdag 17. august 0138.						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Kobber (kg)	Treavfall (m ³)	Søppel (m ³)	Blindgj >20 mm	Blindgj ≤ 20 mm
	0	0	0	0	0	3	0

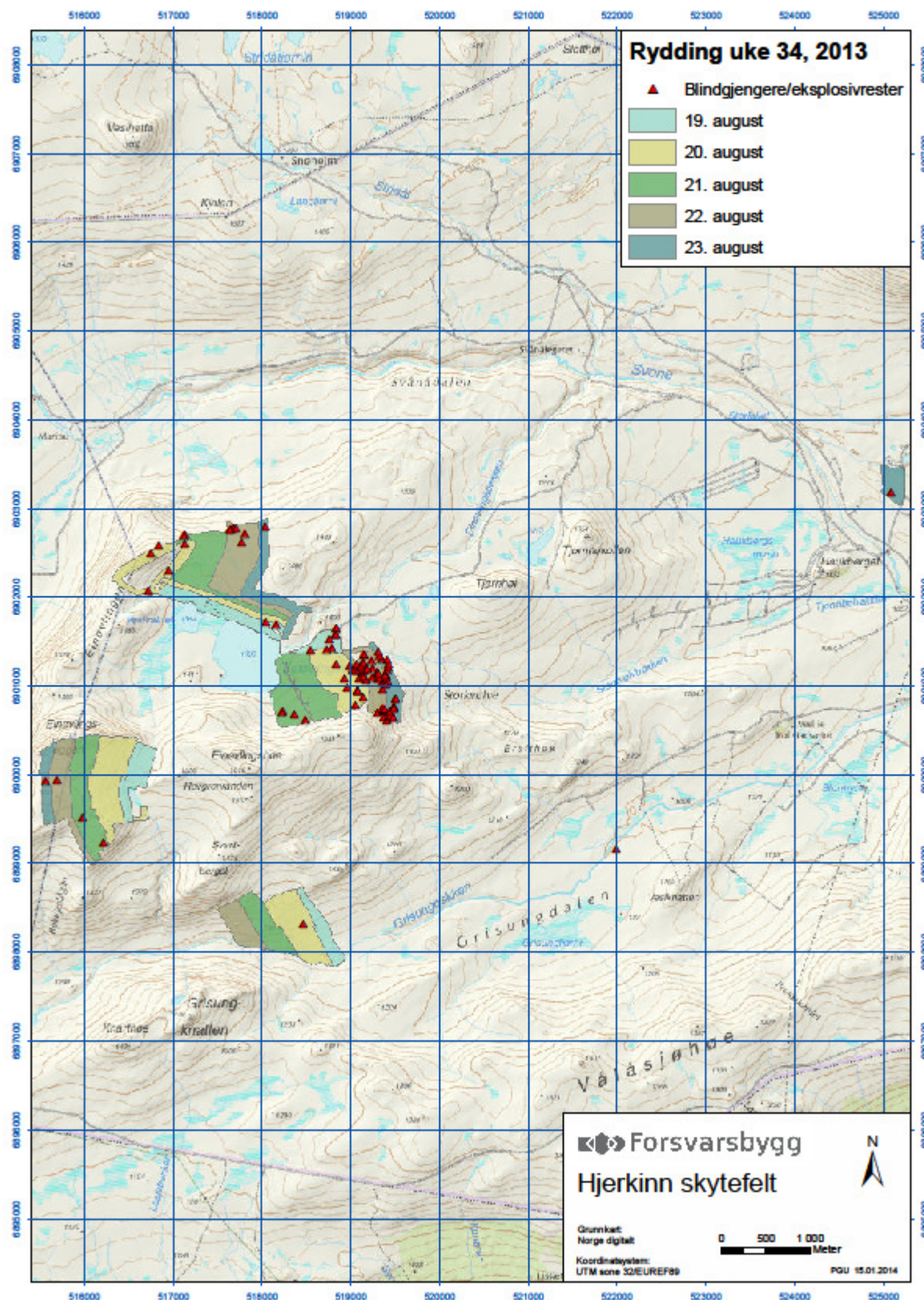
6.1.5.1 Funn og avsøkt område uke 33

6.1.6 Uke 34 – Grisungdalen, Einøvlingen, Einøvlingshøi og Einøvlingseggen

Ledelse	Sjef ERK maj Novik, Geir Petter – FD.						
Bemanning	✚ Ryddemannskaper – Hæren HMKG Kp2 og 5. ✚ Følgebefal – Hæren HMKG Kp 2. ✚ Leder sanitet, vf ambulanser og sanitetspersonell nivå 3 – FSAN FFSS EVAK-GR og Hæren HMKG Kp 2 og 5. ✚ VF'ere BV206 – Hæren GSV, FB Utv sør og sivile innleide. ✚ VF'ere Scania – Hæren HMKG Kp5. ✚ Sjef ERK og EOD-operatører – FD, FLO F AMM AMS og AMF, FLO Fors Favd Tr, Hæren OPSSTØ og sivile innleide. ✚ 7 sivile innleide EOD-operatører av 15 totalt. ✚ Betjening ammunisjonsiglo – FLO FORS FAVD-ØST.. ✚ Lege – AIØ AS. ✚ Helikopter – Pegasus. Avvik fra anmodet støtte: ✚ - 14 ryddemannskaper ≈ 11 % ✚ - 1 VF Scania m/kran.						
Innrykk	Hovedstyrken ankom med buss natt til mandag 0010. Øvrig personell hadde forskjellig ankomsttider. Oppsett av ERKen mandag formiddag gikk meget bra. Innbrief og initial opplæring ferdig 1145.						
Vær og temperatur	Mellom +8 og + 10 °C. Noe vind i starten av uka, men totalt sett meget tilfredsstillende værforhold.						
Utførelse	Utført med 4 ERGer a 27/28 ryddemannskaper, mandag tom fredag 1800, ERK 158 totalt. Avvik effektive dagsverk for ryddemannskaper grunnet delvise, syke, permisjoner og ikke møtt, samt vær, moskus og villrein: ✚ - 92 dagsverk. Helikopterstøtte, effektiv flytid: 14 t 36 min. En gruppe har vært løftet med helikopter til Einøvlingshøi. Enkelte grupper har hatt inntil 1 times marsj til og fra ryddeområdene i tillegg til landeveistransport ut/inn. En gruppe fikk fredag 23. aug oppdrag i alternativt område grunnet bla lang marsj og behov for rydding rundt deponier. Det er gjennomført både 1. og 2. gangs søk. Antall blindgjengere ligger noe over, for hva som er normalt for en uke. ERKen hadde et alvorlig uhell under sprengning av blindgjenger tirsdag 20. august 1924. Håndteringen av dette uhellet gikk meget bra og de øyeblikkelige sanitetstiltakene var gode.. Ryddekommandoen har gjennomført oppdraget på en svært god måte. Hovedstyrken med soldater fra HMKG støttet av soldater fra GSV får meget god tilbakemelding fra EOD-operatørene som har ledet gruppene. Styrken har hatt få delvise ila uken. Det kan påregnes en sesong til før oppdraget på Flathøi kan avsluttes.						
Avslutning	Hovedstyrken avmarsjerte med buss til Oslo fredag kveld 1810. Hjerkinn PRO ved prosjektleder var til stede på Hjerkinn fram til at alle avdelinger var avmarsjert.						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Flybomber (kg)	Treavfall (m³)	Søppel (m³)	Blindgj >20mm	Blindgj ≤ 20mm
	5 209	356	0	1,0	3,0	123	30

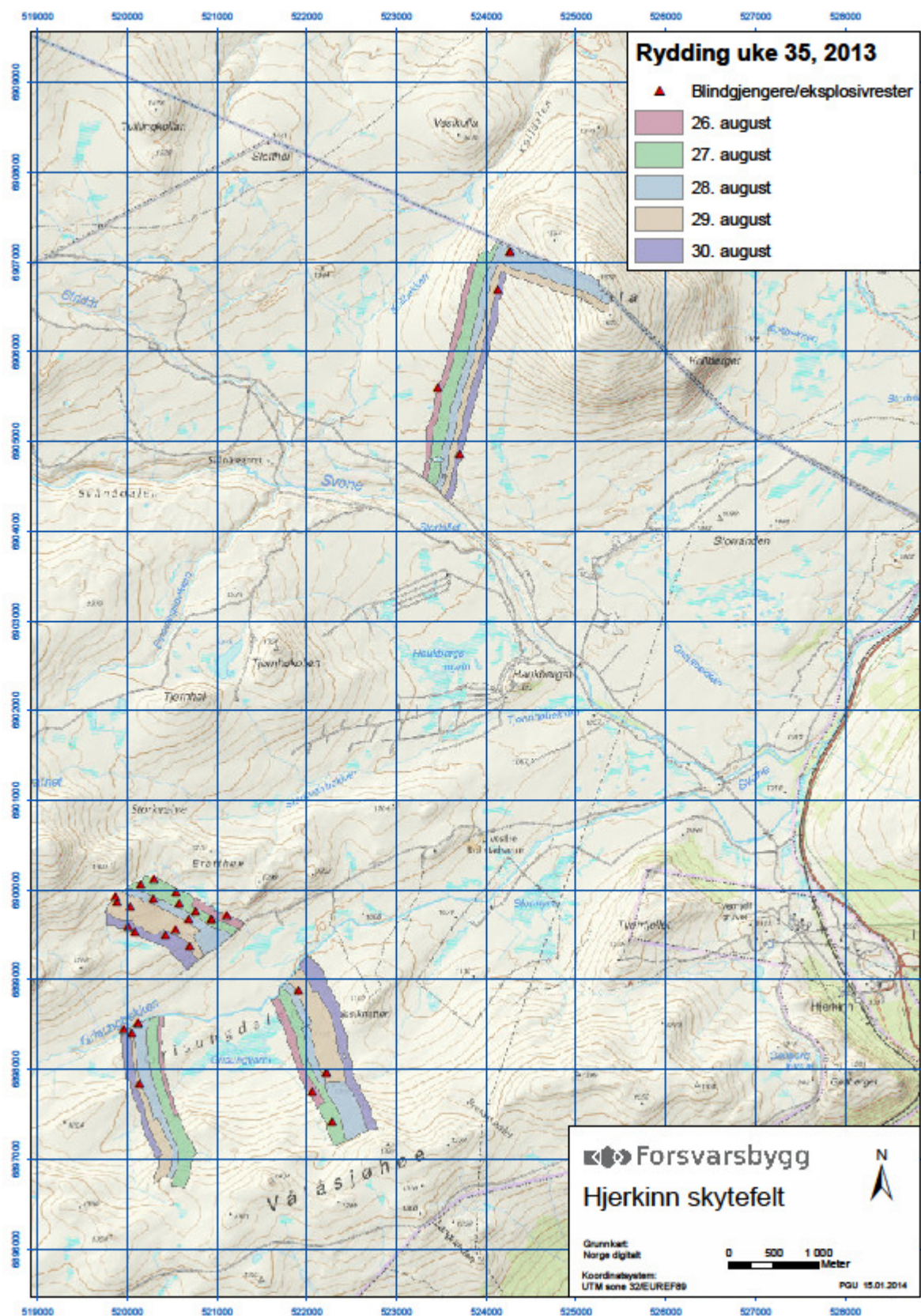
6.1.6.1 Funn og avsøkt område uke 34

6.1.7 Uke 35 – Kolla og Grisungdalen

Ledelse	Sjef ERK OK Roberg, Geir – FLO F AMM AMT.						
Bemanning	✚ Ryddemannskaper – Hæren Brig-N Bn2 KpB. ✚ Følgebefal – Hæren Brig-N Bn2 KpB. ✚ Leder sanitet, vf ambulanser og sanitetspersonell nivå 3 – FSAN FFSS EVAK-GR, FSAN FFSS FSSK SAN-KP og Hæren Brig-N Bn2 KpB. ✚ VF'ere BV206 – Hæren HVS FVS, Hæren HVS FTTS, FB Utv sør og sivile innleide. ✚ VF'ere Scania – Hæren GSV, Hæren OPSSTØ og sivil innleid. ✚ Sjef ERK og EOD-operatører – KE MJV, Hæren FKL FAES, FLO F AMM AMS / AMT / AMF og sivile innleide ✚ 3 sivile innleide EOD-operatører av totalt 15. ✚ Betjening ammunisjonsiglo – FLO FORS FAVD-ØST ✚ Lege – AIØ AS ✚ Helikopter – Pegasus Avvik fra anmodet støtte: ✚ - 16 ryddemannskaper ≈ 13 %						
Innrykk	Hovedstyrken fra Hæren Brig-N Bn2 med fly til Værnes søndag 25. aug, buss videre til Hjerkinn i to puljer, siste ankom 2330. Noe støtte fra andre avdelinger ankom til tjenestestart mandag 0730. Innrykk med kort info, tildeling av forlegning og kjøretøy til følgebefal, organisering av vakthold og bespisning var ferdig 0030, natt til mandag.						
Vær og temperatur	Mellom +4 og + 8 °C. Bra værforhold hele uken.						
Utførelse	Utført med 4 ERGer a 26 ryddemannskaper, mandag tom fredag 1830, ERK 157 totalt. Avvik effektive dagsverk for ryddemannskaper grunnet delvise, syke, permisjoner og ikke møtt, samt vær, moskus og villrein: ✚ - 103,5 dagsverk. Helikopterstøtte, effektiv flytid: 7 t. ERKen har bestått av fire godt bemannede Eksplivryddegrupper. Alle ryddemannskaper i manngarden var soldater med kun ca. 20 dager tjeneste før fremmøte.. Det har vært et normalt nivå på delvise. Sanitetspersonell har jobbet mye med vedlikehold av føtter, taping og behandling av gnagsår. Ingen gruppe har vært løfte med helikopter denne uken. Så å si all rydding har vært gjennomført som annengangs søk. Ryddekommandoen gjennomførte oppdraget på en utmerket måte. Bn2 fremstod som en meget velordnet avdeling, og fikk de beste skussmål fra sjefer i de fire ryddegruppene. Det samme for personell fra GSV og øvrig støttende avdelinger. EOD-operatører og følgebefal ledet gjennomføringen på en meget tilfredsstillende måte. Øvelse Brilliant Arrow pågikk samtidig med ryddingen uten komplikasjoner. Ryddingen gjennomført uten uhell.						
Avslutning	Søk/sprengning av funn avsluttet fredag 30. august 1830. Oppstilling og avtakking gjennomført fredag kveld 1945. Hovedstyrken avmarsjerte med buss til Oslo Lufthavn Gardermoen natt til lørdag 0400. Noe personell avmarsjert med tog 2030 fredag kveld. Hjerkinn PRO var til stede til siste avd var avmarsjert.						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	40 GUR øv (kg)	Treavfall (m³)	Søppel (m³)	Blindgj >20mm	Blindgj ≤ 20mm
	7 000	480	0	0	0	31	16

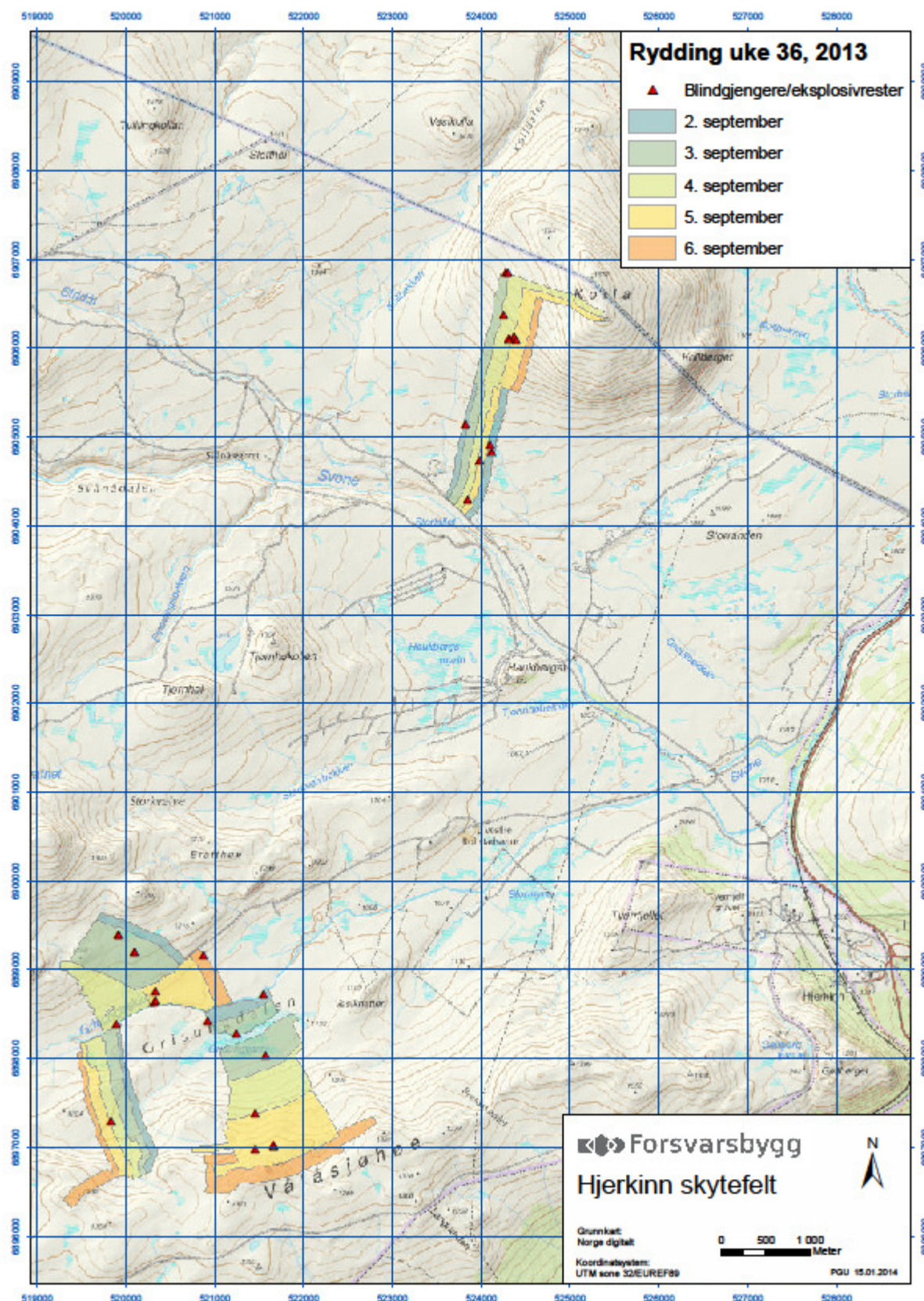
6.1.7.1 Funn og avsøkt område uke 35

6.1.8 Uke 36 – Kolla og Grisungdalen

Ledelse	Sjef ERK OK Lindholm, Eddy Arnold – SSK KNMT DFS.						
Bemanning	 Ryddemannskaper – SSK KNMHH. Følgebefal – SSK KNMHH. Leder sanitet, vf ambulanser og sanitetspersonell nivå 3 – FSAN FFSS FSSK SAN-KP og SSK KNMHH. VF'ere BV206 – SSK KNMHH, Hæren HVS FVS, Hæren HVS HTTS og Hæren OPSSTØ. VF'ere Scania – Hæren CSSBN og sivil innleid. Sjef ERK og EOD-operatører – SSK KNMT DFS, FLO MARKAP, SSK KNMHH, Hæren OPSSTØ, FLO F AMM AMF og sivil innleid. 1 sivil innleid EOD-operatør av totalt 15. Betjening ammunisjonsiglo – FLO FORS FAVD-ØST Lege – AIØ AS. Helikopter – Pegasus. Avvik fra anmodet støtte: - 3 ryddemannskaper $\approx 2,5$ %						
Innrykk	Hovedstyrken fra SSK KNMHH ankom med fly til Værnes søndag 1. sep 1415, buss videre til Hjerkinn i to puljer, siste ankom 1930. 4 vognførere fra Hæren Brig-N CSS-BN fulgte siste buss fra Værnes. FSAN FFSS FSSK SAN-KP ankom med bil og tog, alle på plass 2200. Noen sivile innleide ankom til tjenestestart mandag 2. sep 0730. Innrykk som består av kort info, tildeling av forlegning, kjøretøy til følgebefal, organisering av vakthold og bespisning var ferdig 2130. FSAN FFSS FSSK SAN-KP ferdig med rigging av ambulanser 2315.						
Vær og temperatur	Mellom + 7 og + 14 °C. Delvis skyet en dag, ellers utmerket værforhold.						
Utførelse	Utført med 4 ERGer a 29/30 ryddemannskaper, mandag tom fredag 1730, ERK 170 totalt. Avvik effektive dagsverk for ryddemannskaper grunnet delvise, syke, permisjoner og ikke møtt, samt vær, moskus og villrein: - 112,5 dagsverk. Helikopterstøtte, effektiv flytid: 6 t. ERKen var nesten fullt oppsatt. Alle ryddemannskaper i manngarden var rekrutter med snart 3 mnd. tjeneste. Antall syke og delvise var denne uken uvanlig høyt. Værforholdene var utmerkede hele uken, og burde normalt ikke hatt negativ innvirkning på den situasjonen. Avdelingen var imidlertid en uke på øvelse på Evjemoen før ankomst, som kan være en medvirkende årsak. Fram til uke 36 hadde ikke syke / delvise vært noe stort problem, vi antar at denne uken var et unntak. Det var som normalt daglig dialog med vår erfarne lege, og erfaringene vil bli evaluert, for å se om noe kunne vært gjort annerledes. Nesten all rydding har vært gjennomført som 2. gangs søk. ERKen, om enn noe redusert har utført oppdraget på en meget tilfredsstillende måte. Resultat for uken er meget tilfredsstillende, sett ift areal som er dekket og tilgjengelig styrke. Det var ingen uhell denne uken. EOD-operatører er meget godt fornøyd med innsatsen til det personellet som utførte oppdraget.						
Avslutning	Søk/sprengning av funn avsluttet fredag 13. sep 1730. Hovedstyrken fra SSK KNMHH avmarsjerte med buss fra Hjerkinn til Trondheim Lufthavn Værnes fredag 1830. Fly til Stavanger 2230. Hjerkinn PRO til stede inntil alle avdelinger var avmarsjert..						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Kobber (kg)	Treavfall (m ³)	Søppel (m ³)	Blindgj >20mm	Blindgj ≤ 20mm
	4 550	202	0	0	4	27	4

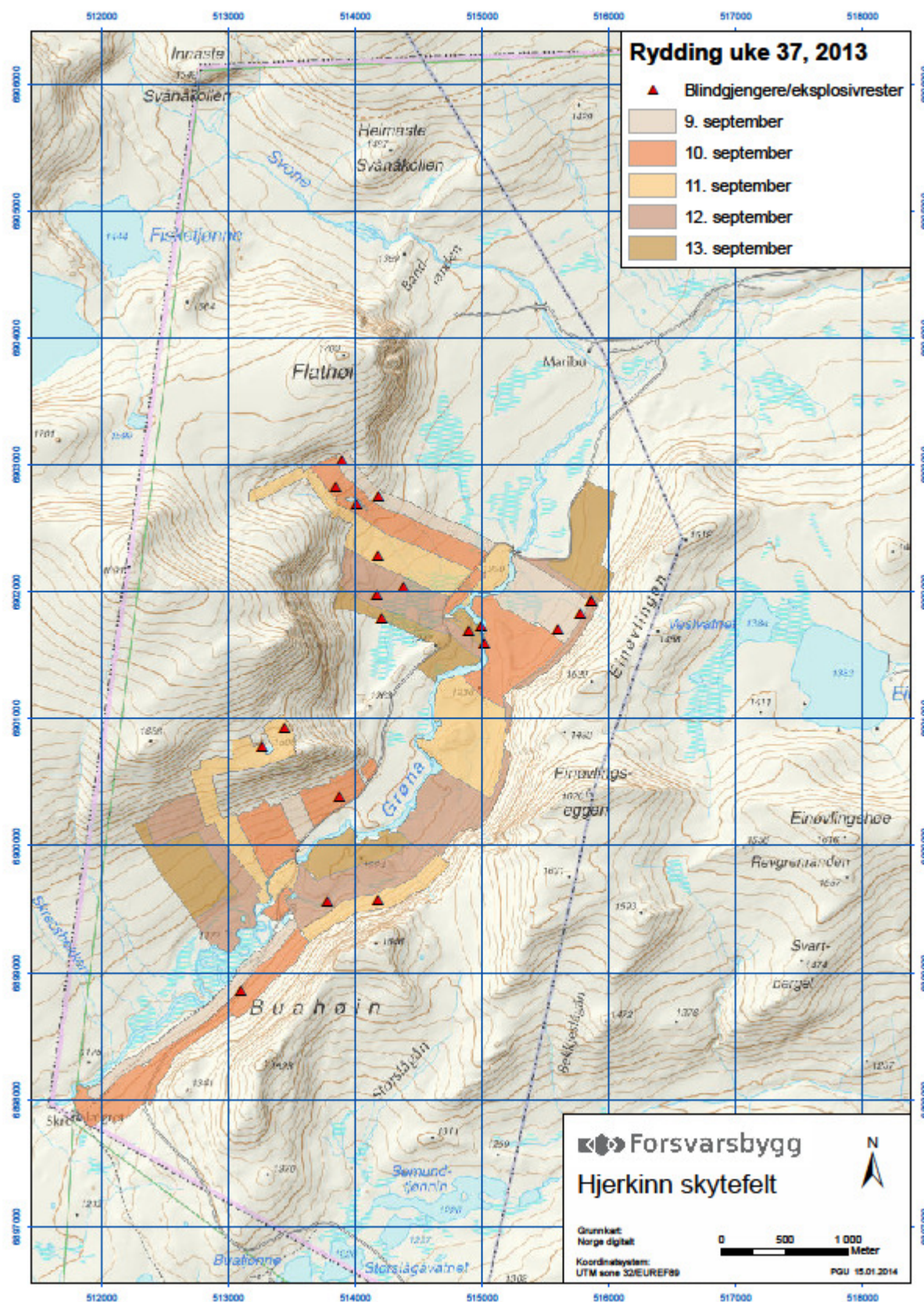
6.1.8.1 Funn og avsøkt område uke 36

6.1.9 Uke 37 – Grøndalen

Ledelse	Sjef ERK OK Roberg, Geir – FLO F AMM AMT.						
Bemanning	 Ryddemannskaper – Hæren Brig-N Bn2. Følgebefal – Hæren Brig-N Bn2. Leder sanitet, vf ambulanser og sanitetspersonell nivå 3 – FSAN FFSS FSSK SAN-KP og Hæren Brig-N Bn2. VFere BV206 – Hæren OPSSTØ, FB Utv sør og sivile innleide. VFere Scania – alle sivile innleide. Sjef ERK og EOD-operatører – FLO F AMM AMT og AMS, Hæren HST, Hæren GSV, FLO FORS FAVD TR og sivile innleide. 7 sivile innleid EOD-operatør av 16 totalt Betjening ammunisjonsiglo – FLO FORS FAVD-ØST. Lege – AIØ AS. Helikopter – Pegasus.. Avvik fra anmodet støtte: - 15 ryddemannskaper ≈ 12,5 %.						
Innrykk	Hovedstyrken fra Hæren Brig-N Bn2 ankom med fly til Værnes søndag 8. sep, buss videre til Hjerkinn, ankomst 2100. FSAN FFSS FSSK SAN-KP ankom med bil og tog til samme tid. Øvrig personell fra støttende avdelinger og sivile hadde forskjellig ankomsttider, de siste ankom mandag 9. sep 0730. Fly- og busstransporter har gått iht. Velordnet innrykk, følgebefal meget god kontroll på personell. Innrykk som i hovedsak består av kort info, tildeling av forlegning og kjøretøy til følgebefal, organisering av vakthold og bespising var ferdig 2315 søndag kveld.						
Vær og temperatur	Mellom + 4 og + 8 °C, vind som varierte fra 0-17 m/s samt snø og regn-/snøbyger gjennom uka. Topper seg fredag med snø i Svånådalen, som resulterer i omgruppering av ERKen. I tillegg måtte ERG 2 og 4 avslutte ryddingen tirsdag 1600 grunnet sterk vind.						
Utførelse	Utført med 4 ERGer a 26/27 ryddemannskaper, mandag tom fredag 1730, ERK 156 totalt. Avvik effektive dagsverk for ryddemannskaper grunnet delvise, syke, permisjoner og ikke møtt, samt vær, moskus og villrein: - 79,5 dagsverk. Helikopterstøtte, effektiv flytid: 7 t 30 min. ERKen bestod av fire godt bemannede eksplisvryddegrupper. Alle ryddemannskaper var rekrutter med kun vel en mnd. tjeneste. Innledningen på oppdraget med fremmøte og oppsett, foregikk på en meget ryddig måte fra bataljonens side. Personellet var tydeligvis klare for oppdraget og dette ble bekreftet ila uka, med så å si 100 % operativ styrke hver dag. Det er «produsert» særdeles godt denne uken, og oppdraget ble utført på en meget tilfredsstillende måte. En meget god ryddeuke. All rydding har vært 2. gangs søk. Som det fremgår av funn, er dette noe redusert ift det som er tilfellet ved 1. gangs søk. Det har ikke vært noen uhell denne uken. EOD-operatører var meget godt fornøyd med innsatsen til det personellet som har utført oppdraget.						
Avslutning	Søk/sprengning av funn avsluttet fredag 13. september 1620. Hovedstyrken avmarsjerte med buss til Værnes lørdag 14. sep 0530, og fly videre til Bardufoss 1100. fredag kveld 1900. Hjerkinn PRO til stede inntil alle avdelinger var avmarsjert..						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Kobber (kg)	Treavfall (m³)	Søppel (m³)	Blindgj >20mm	Blindgj ≤ 20mm
	1 996	0	0	0	1	20	0

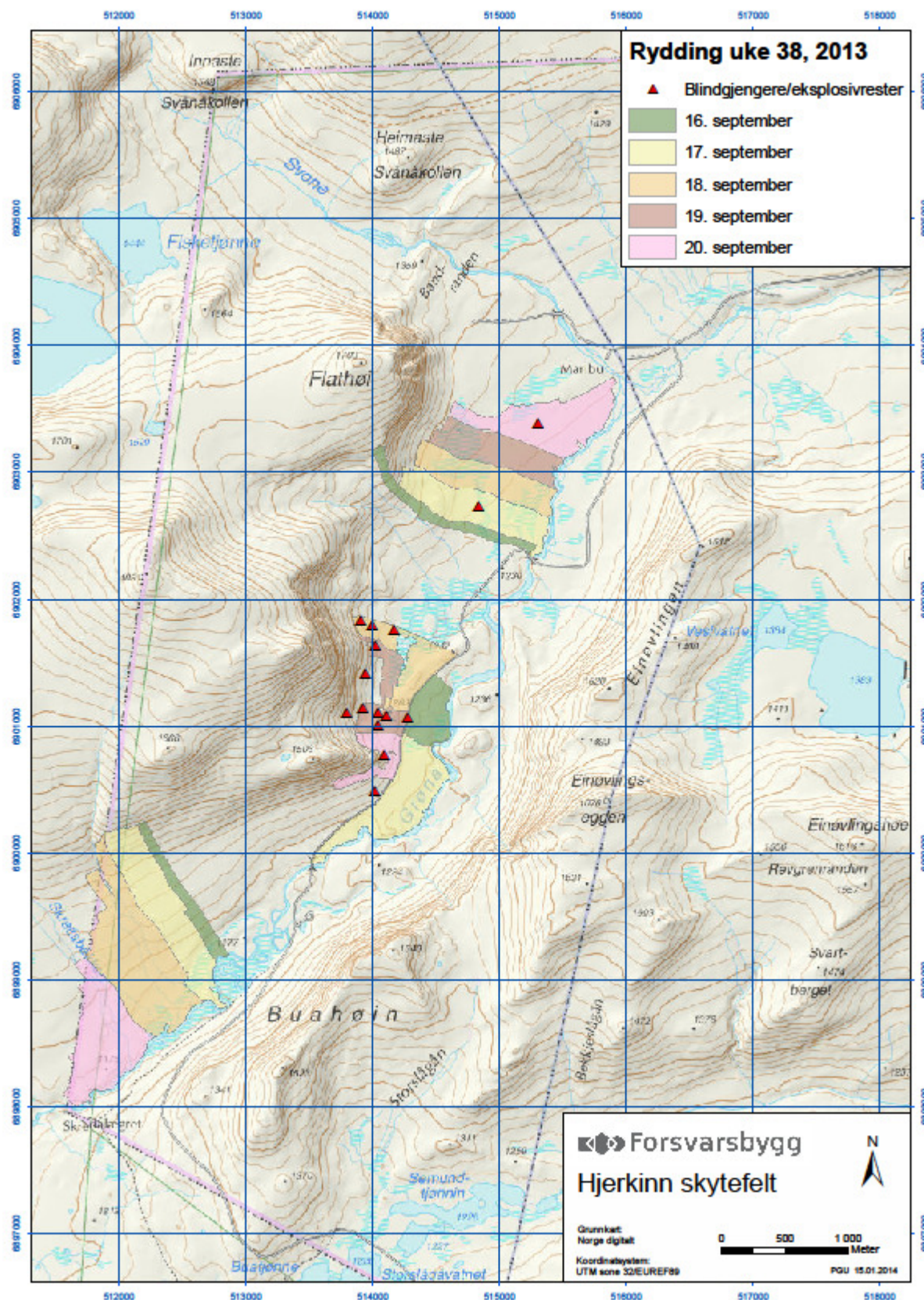
6.1.9.1 Funn og avsøkt område uke 37

6.1.10 Uke 38 – Grøndalen

Ledelse	Sjef ERK oblt Molberg, Asbjørn – FLO F AMM AMS						
Bemanning	 Ryddemannskaper – SSK KNMT og 137LV. Følgebefal – SSK KNMT og 137LV. Leder sanitet, vf ambulanser og sanitetspersonell nivå 3 – FSAN FFSS FSSK SAN-KP og SSK KNMHH. VFere BV206 – Hæren HVS FVS og HTTS, Hæren OPSSTØ, FB Utv sør og sivil innleid. VFere Scania – Hæren Brig-N CSS-BN. Sjef ERK og EOD-operatører – FLO F AMM AMS, FOH, og AMF, SSK KNMT DFS, FLO MARKAP og Hæren OPSSTØ. 6 sivile innleid EOD-operatører av 16 totalt Betjening ammunisjonsiglo – FLO FORS FAVD-ØST Lege – AIØ AS. Helikopter – Pegasus. Avvik fra anmodet støtte: - 64 ryddemannskaper ≈ 53 %. - alle støttefunksjoner til en ERG.						
Innrykk	Hovedstyrken fra SSK KNMT ankom med buss til Hjerkinn søndag 15. sep 2200. 137 LV med egne biler 2200. 4 vognførere fra Hæren Brig-N CSS-BN med tog fra Oslo Lufthavn Gardermoen 2110. FSAN FFSS FSSK SAN-KP ankom med bil og tog, alle på plass 2345. Noen sivile innleide ankom til tjenestestart mandag 16.sep 0730. Innrykk som i hovedsak består av kort info, tildeling av forlegning, kjøretøy til følgebefal, organisering av vakthold og bespisning var ferdig 2355 søndag kveld.						
Vær og temperatur	Mellom -1 og +8 °C. Denne uken var preget av svært vekslende vær. Mandag og tirsdag var meget vanskelig med snø over 1200 m, samt regn kombinert med sterk vind. Resten av uka var værforholdene meget bra.						
Utførelse	Utført med 3 ERGer a 18/19 ryddemannskaper, mandag tom fredag 1630, ERK 96 totalt. Avvik effektive dagsverk for ryddemannskaper grunnet delvise, syke, permisjoner og ikke møtt, samt vær, moskus og villrein: - 339,2 dagsverk. Helikopterstøtte, effektiv flytid: 6 t 24 min. ERKen ble valgt å settes opp med tre sterkt reduserte Eksplisvryddegrupper, da støttefunksjonene for tre grupper allerede var leid inn / beordret. Info om svært redusert støtte fra 137LV kom meget sent. Når tildelt styrke er godt orientert og forberedt på oppdraget her oppe, i dette inngår også bekledning, går dette helt utmerket. Disse forhold har ikke alltid vært som ønskelig, og var også tilfelle denne uken. Første dag med rydding gikk meget bra, tross mye regn og sterk vind. Nysnø tirsdag på over 1200 m krevde rekognosering av nye områder på morgenen og forsinket operasjon med ca. 30-45 min. Alle grupper ble imidlertid satt inn i opprinnelige områder. Et befall ble rygget på av en MB240 og ble skadet i foten / ankelen torsdag 19. sep. Antall delvise var noe over det som er normalt. Dette i tillegg til at ryddekommandoen fra før var sterkt redusert, påvirket resultatet for uken. Imidlertid gjorde den operative delen av ryddekommandoen en utmerket jobb ute i felt. Søk ble gjennomført både som 1. og 2. gangs søk.. Området som er avsøkt er meget bra relatert til operativ styrke.						
Avslutning	Hovedstyrken hadde oppstilling og avtakking fredag kveld før bussavgang 1830 til Bergen. Hjerkinn PRO til stede inntil alle avdelinger var avmarsjert..						
Resultat for uken	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Brannrør (kg)	Treavfall (m³)	Søppel (m³)	Blindgj >20mm	Blindgj ≤ 20mm
	945	0	0	2	2	15	0

6.1.10.1 Funn og avsøkt område uke 38

6.1.11 Rydding med skytefelthund rundt HFK-sletta

Hundelaget har bestått av tre hundeførere og åtte skytefelthunder. En hundefører ble byttet ut før 2013 sesongen.

Oppkjøring til sesongen startet i februar. Samtlige hunder skulle utdannes for søk etter bomblet. Etter gjennomført utdanning ble sertifiseringsprøver gjennomført i skarpe treningsfelt på Hauerseter og Hjerkinn i månedsskiftet mai juni 2013. Samtlige hunder ble godkjent og klarert for søk etter bomblet i skarpt felt. Indikasjon på dette gode resultatet fikk vi tidlig i utdanningsperioden. Utdanningen ble gjennomført på flere lokasjoner slik:

- ✚ Sarajevo, Bosnia Herzegovina. Var planlagt med flere ukers opphold og trening. Dette måtte avbrytes etter kort tid da unormale snømengder og temperatur ikke tillot trening iht plan.
- ✚ Vatneleiren med utlagt øvingsfelt ble brukt i uke 17. Dette ga meget god trening.
- ✚ Lagfører, Andersen gjennomførte grunnkurs amm og sprengningskurs 1B vinteren 2013.

Søk kom ikke i gang før uke 24 grunnet lave temperaturer. Loggen som føres for skytefelthund viser 51 arbeidsdager hvor 39 ble brukt for søk etter bomblet, 4 dager ble brukt for inndeling i passende "bokser" (10 x 10 m), mens 8 dager ble brukt til trening/forberedelser for videre søk pga dårlig vær.

Erfaringer til nå viser en markant forandring i luktbildet for hundene ved +5 °C eller lavere. Hundene har da merkbart større vanskeligheter med å detektere bomblet. Utenom denne begrensningen, er det sikkerhetsmessig satt en øvre grense for vind på 8 m/s ved søk etter bomblet. For trening innendørs ved ufordelaktig værforhold på Hjerkinn, er det innredet et rom med murvegg og rondell etc.

Det ble totalt avsøkt 1651 "bokser" ila sesongen, pr søkedag gir dette 42,3 «bokser», og for hele sesongen et snitt på 32,3 "bokser" pr dag. En skarp bomblet og et betydelig antall øvingsbomblet med og uten skarpe brannrør ble funnet.

Kennel på verkstedområdet med røktere ble videreført. Hæren FKL FHSK støttet med to hunderøktere som passet hundene gjennom hele sesongen. Veterinær fra FHSK har fulgt opp tjenesten. Bo-konteinere for hunderøkterne, samt oppholdsrom med kjøkken og vaskemuligheter for hundestyr har fungert meget tilfredsstillende.

Oppdraget i 2013 var å klarere resterende areal rundt HFK-sletta, koordinert, og i tett samarbeide med entreprenør, som jobbet med tilbakeføring av HFK-sletta. Dette ble løst på en utmerket måte. Oppdraget ble avsluttet allerede i uke 36 da alt av tiltenkt ryddeområde var gjennomført. Kennel ble demontert og med støtte fra FKL ble denne transportert tilbake til Hauerseter.

Etter endt oppdrag på Hjerkinn startet arbeidene med omskolering av skytefelthunder for søk etter PVRK. Skytefelthund skal i 2014-2015 støtte med søk på PVRK-baner i øvrig nedlagte skytefelt i prosjektet SØF fase II.

Resultat for ukene 24-36	Am.rester (kg)	Treavfall (m ³)	Bomblet øving	Bomblet øving m brannrør	Blindgj bomblet	Blindgj >20 mm	Blindgj ≤20 mm
	0	0	Stort antall	Stort antall	1	0	0

6.1.12 Tiltak og støtte til delprosjekt EBA

ERG EBA ble satt opp i ukene 23-42. For å ivareta prosjektets tilstedeværelse også utenom de 7 uker hvor ERKen var satt opp, har Hjerkinn PRO hatt en tilstedevakt. I tillegg til etablering og koordinering av EOD-støtten til delprosjekt EBA, har delprosjekt eksplisivrydding støttet slik:

- ✚ Lossing av Olivin gjennom hele sesongen (traktor med sjåfør), samt oppsamling av brukte storsekker med kran-BV og vognfører, traktor med sjåfør, samt delvise fra ERKen.
- ✚ Reparasjon av ytre gjerdet rundt HFK-sletta i uke 22-23 ble støttet av vognførere og BV206.

Sesongen 2013 var meget god. Det var planlagt arbeider tom uke 44, men hovedoppdraget var utført i uke 42. Uke 29 og 30 var det stans i alle anleggene pga ferie. ERG EBA hadde mange oppdrag i forbindelse med

graving, de fleste på Haukberget og på tippet i deponiet, kun 12 funn var skarpe. ERG EBA hadde også flere utrykninger til Hundelagene på HFK-sletta, kun 1 av disse var skarpt. Antall funn som ERG EBA tok seg av:

Resultat for ukene 23-42	Stål (kg)	Aluminium (kg)	Kobber (kg)	Treavfall (m³)	Søppel (m³)	Blindgj >20mm	Blindgj ≤20 mm
	0	0	0	0	0	12	1

6.1.13 Effektive dagsverk i felt

Antall ryddemannskaper i en fullt oppsatt ERK er 120, dvs. 30 i hver ERG. Disse utgjør manngarden, og er i prinsippet de som produserer antall km² ryddet terreng. For å estimere fremtidig ressursbehov, er det den tilnærmingen som er brukt. Tiden som inngår i effektive dagsverk (eff dv) er kun den tid da ERK er ute i felt og går manngard. Pr uke er dette nå 4,5 dager, ettersom at mandag ettermiddag nå brukes for rydding. Personellet har nå tjenestestart 0700 på mandager. Maks eff dv i felt pr uke er $120 \times 4,5 = 540$.

Øvrige personell i ERKen ca. 50, er ikke med i grunnlaget for eff dv i felt. Dette er EOD-operatører, følgebefal, vognførere og sanitetspersonell. Antall dv for en fullt oppsatt ERK pr uke er $170 \times 5 = 850$ dv.

Prosjektet anmoder om oppsett av ERK i inntil 9 uker hvert år. For 2013 ble det besluttet å sette opp ERKen i 7 uker. Dette kunne gitt 3780 eff dv i felt uten frafall av noen art. Endelig resultat i 2013 ble 2596 eff dv i felt, som tilsvarer 69 % av plangrunnlaget.

Ressurstilgangen er tilfredsstillende ift antatt behov for å opprettholde fremdriften i prosjektet. Forprosjekt fase 2 beskriver et årlig behov på 2520 eff dv i felt. Tabellen under viser grunnlaget for 2013, minuser som oppstod gjennom ryddesesongen, samt sum effektive dagsverk i felt.

	Grunnlag	Permisjon	Syke/delvis	Delvis på sorteringsplass	Ikke møtt	Kansellert, vær, moskus	Effektive dagsverk
2013							
Uke 25	540	0	17,5	0	297*	0	225,5
Uke 33	540	0	3	0	130,5**	9,7	396,8
Uke 34	540	7	22	0	63	0	448,0
Uke 35	540	0	31,5	0	72	0	436,5
Uke 36	540	0	99	0	13,5	0	427,5
Uke 37	540	0	12	0	67,5	0	460,5
Uke 38	540	6,5	40	0	288***	4,7	200,8
Sum	3780	13,5	225	0	931,5	14,4	2595,6

* Kun to ERGer, og en mindre gruppe EOD-operatører for søk i bratt terreng.

** Kun tre ERGer.

*** Kun to ERGer.

6.1.14 Funn

Tabellen under viser funn av blindgjengere, ammunisjonsrester og søppel. Ammunisjonsrester, treavfall og søppel er på gjennomsnittsnivå, mens antall blindgjengere ligger noe under gjennomsnittet fra tidligere år.

Funn 2013	Stål (kg)	Alu (kg)	Treavfall (m³)	Søppel (m³)	Blindgj >20 mm	Blindgj ≤20 mm
Uke 25	0	0	2	0	11	0
Uke 33	0	0	0	0	3	0
Uke 34	5 209	356	1	3	123	30
Uke 35	7 000	480	0	0	31	16
Uke 36	4 550	202	0	4	27	4
Uke 37	1 996	0	0	1	20	0
Uke 38	945	0	2	2	15	0
Sum	19 700	1038	5	10	230	50

6.1.15 Oversikt søkt område 2013 og totalt

Areal tall for ryddesesongen 2013 vises i tabellene nedenfor.

Ukenr	Antall områder	Søkt område (daa)	Søkt område (km²)
25	20	1925,6	1,9
33	17	2993,0	3,0
34	25	4568,7	4,6
35	21	4201,8	4,2
36	22	5831,5	5,8
37	29	5718,7	5,7
38	14	3805,6	3,8

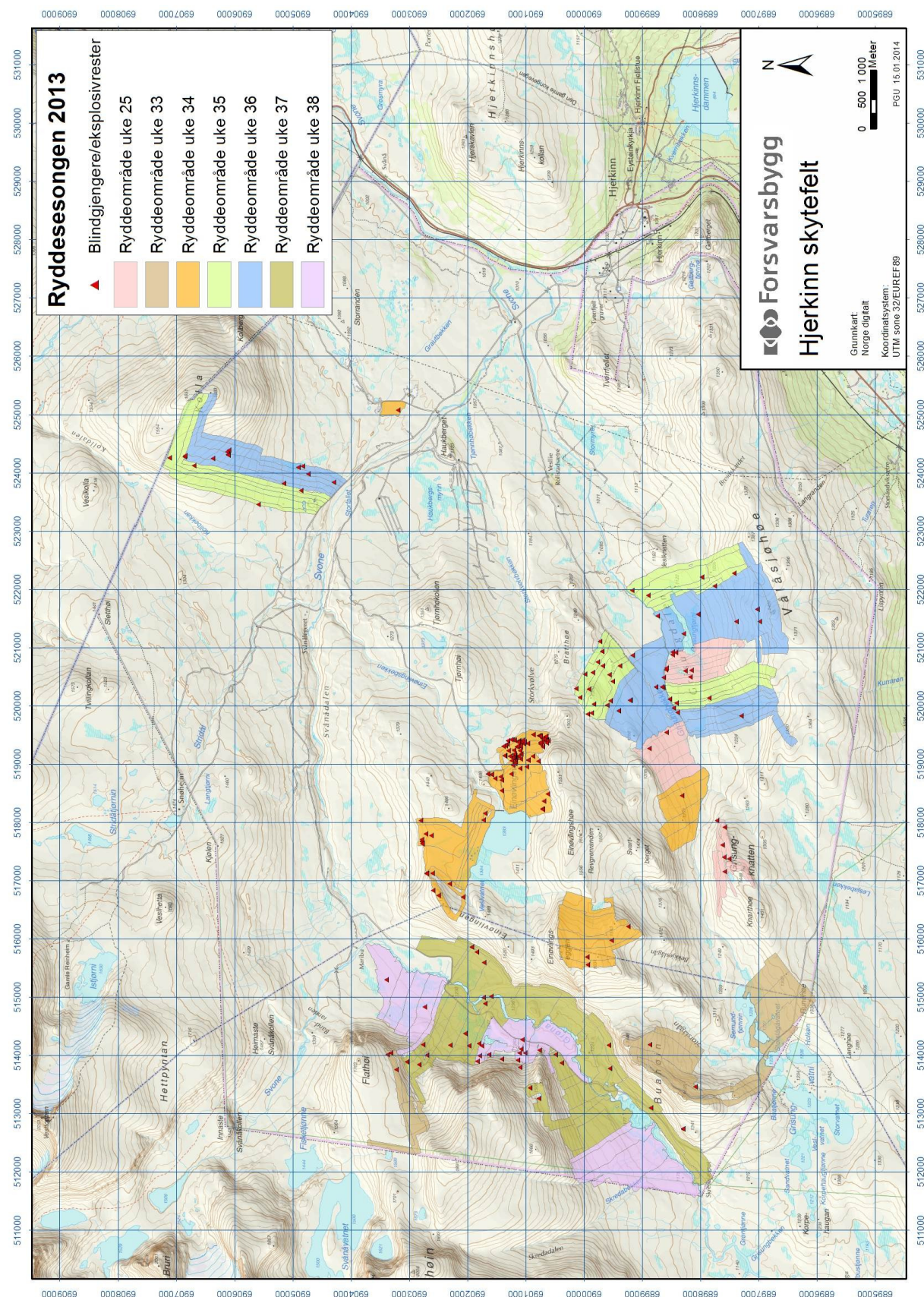
	<u>Areal (daa)</u>	<u>Areal (km²)</u>
Sum av alle grupper i 2013	29045	29,0
Hvor mye av 2013 er førstegangssøk	10252	10,3
Hvor mye totalt er førstegangssøk		79,3
Hvor mye totalt er kun søkt to ganger		40,9
Hvor mye totalt er kun søkt tre ganger		12,0
Hvor mye totalt er kun søkt fire ganger		4,2
Berørt område (antall søk = 1)		137,4
Sum totalt søkt areal*		213,9

*Totalt søkt areal beregnes ut ifra følgende: $79,3 + (40,9 \cdot 2) + (12 \cdot 3) + (4,2 \cdot 4)$

Søkt fem el flere ganger		0,97
Søkt fire el flere ganger		5,20
Søkt tre el flere ganger	17,20	
Søkt to el flere ganger	58,20	
Søkt en gang	137,4	
Hele feltet (km²)	165	

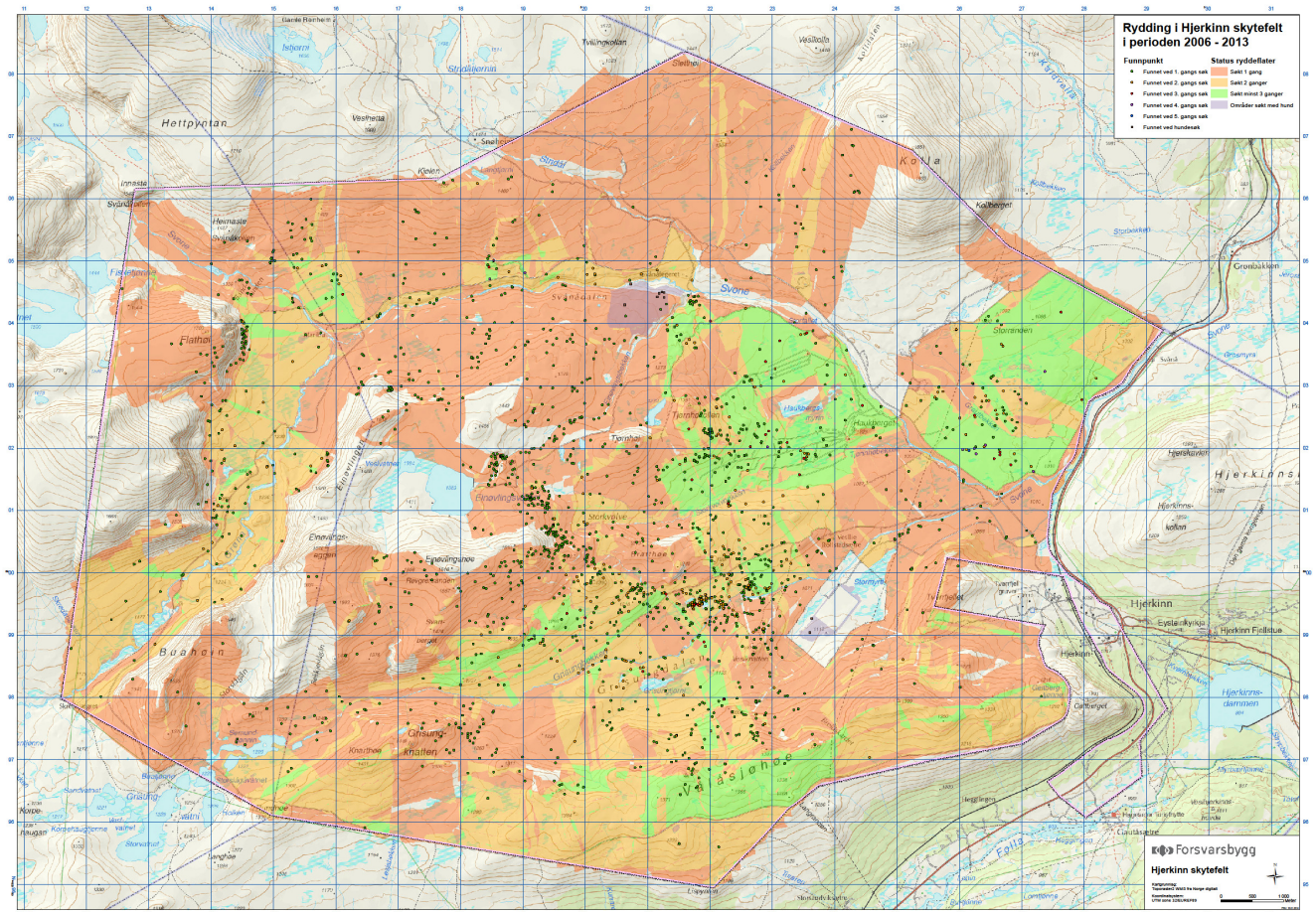
6.1.16 Ryddet område 2013

Totalt ryddet område 29 km² i Kolla, Grisungdalen, Einøvlingen og Grøndalen. Et meget godt resultat. Kartet viser områdene som ble ryddet i 2013 med fargekoder for hver uke:

6.1.17 Totalt ryddet område pr 2013

Totalt er det gjennomført søk i 213,9 km² fordelt slik: 137,4 km² 1. gangs søk, 58,2 km² 2. gangs søk, 17,2 km² 3. gangs og 5,2 km² 4 el flere søk. I tillegg er 0,97 km² søkt 5 el flere ganger. Fargekodene angir antall ryddinger:

6.1.18 Årlig funn, søkt areal og effektive dagsverk i felt 2013

Tabellen under viser årlig funn, søkt område totalt pr år, og antall effektive dager i felt med manngard.

År/funn/ areal/ eff dv	Stål/alu/ messing/ kg	Treavfall m ³	Søppel m ³	Blindgj >20mm	Blindgj ≤20mm	Søkt areal km ²	Eff dv i felt
2006	24 000	5	10	223	0	54,8	2074
2007	42 248	200	26	470	4 208	19,2	2116
2008	50 500	75	16	155	3 799	20,3	1884
2009	107 824	37	12,5	882	703	20,2	2625
2010	41 600	22	11	412	372	21,9	2092
2011	75 162*	26	10	652	332	28,3	3042
2012	49 747	22,5	9,5	295	426	25,4	2612
2013	20 738	5	10	230	50	29	2595,6
Sum	411 819	392,5	105	3 319	9 890	219,1	19 040,6

6.2 Andre aktiviteter

6.2.1 Arbeidsgruppe EOD

Arbeidsgruppen består av personell fra Hjerkin PRO, fagansvarlig for rydding av eksplosiver (FAES), og fagmyndighet for anskaffelse og bruk av ammunisjon og eksplosiver (FLO F AMM AMS). Arbeidsgruppen støtter med utredninger og faglig kompetanse hvor nødvendig. Leveranser 2013:

- ✚ Det har vært avholdt et felles møte i 2013. Arbeidsgruppen har en lengre liste med saker som det jobbes med både på lengre og kortere sikt. Denne ble oppdatert. Utenom det avholdte møtet er saker løst gjennom ryddesesongen med kontakt internt mellom arbeidsgruppas medlemmer. Rydding i bratt terreng, og utarbeidelse av SOP for dette, var en av de prioriterte sakene som skal på plass før 2014 sesongen starter.

6.2.2 Metodeutvikling

Metoder som anvendes pr i dag, og som er grunnlaget for ryddingen, er gode nok ift det nivået som akseptabel restrisiko representerer. Metoder som anvendes i dag:

- ✚ Manngard som gjennomfører søk etter blindgiengere, ammunisjonsrester og søppel etter nye retningslinjer, basert på erfaring gjennom flere år, og forankret hos FFI.
 - En mindre ERG bestående av 6 EOD-operatører ble i uke 25 satt opp for søk i bratt terreng. Erfaringene var gode og vil bli brukt som grunnlag for utarbeidelse av SOP for denne type søk.
 - For å effektivisere søk ble det kjøpt inn iPad med GPS og kartfunksjon til ERGene. Dette øker presisjon på selve søket i terrenget, og hindrer unødige overlappinger på tidligere søkt område. Kartene har en bedre oppløsning, og informasjon om f eks sikkerhet og kulturminner etc. kan legges inn. Resultatene var meget gode, og bruk av iPad vil bli videreført i 2014. Støt og vannsikring er nødvendig for å sikre enheten, og gjøre den mer feltvennlig.
- ✚ Bruk av skytefelthund for søk etter spesielt farlig ammunisjon som PVRK og bomblet.
- ✚ Alle prosesser med å tilbakeføre anleggene på Haukberget og HFK-sletta utføres med fjernstyrt maskinelt utstyr. ERG EBA støtter denne virksomheten og vurderer tiltak fortløpende ved funn, og kontrollerer overflater i anleggsområder og på deponier for ev tilsåing/revegetering.

- I Avgrunnsdalen SØF, Hurum ble det i år brukt fjernstyrt maskinelt utstyr, sorterings- og knuseverk, ifm tilbakeføring av en PVRK-bane. Dette ga nyttige erfaringer som skal videreføres i prosjektet SØF fase II, tilbakeføring av andre nedlagte skytefelt. Hjerkinn PRO / Delprosjekt eksplisvrydding vil ha ansvaret for alt med eksplisvrydding også her.
- For søk og klarering av håndgranatbaner er det besluttet å kjøpe inn signatur metall detektorer. Egne EOD-operatører vil primært bruke disse. Erfaringer gjøres i 2014 da disse blir tatt i bruk i prosjektet SØF fase II.

Hjerkinn PRO vil ikke på egenhånd starte nye utviklingsprosjekter på ny søketeknologi, men vedlikeholde og forbedre eksisterende metoder. Dette er i tråd med beskrivelsen gitt i tidligere årsrapporter.

6.2.3 Akseptert restrisiko

Som en oppfølging av fjorårets presentasjon av FFI rapport, "Rydding av Hjerkinn skytefelt – en statistisk vurdering", ble det gjennomført «Restrisikoseminar» på Hjerkinn 29. mai 2013 med bred deltakelse. Av dette seminaret fremgår: Forsvaret dokumenterer den innsatsen som er lagt ned, dvs redegjør for det som vurderes å være «reasonable practible», og presenterer planlagt regime for å håndtere gjenværende risiko.

For Forsvarets avdeling FKL FAES er prosjektet viktig mht videre utvikling av regelverk med beskrivelse av rutiner og metoder for eksplisvrydding i nedlagte skytefelt. Erfaringene fra Hjerkinn PRO vil ha overføringsverdi og kan danne presedens.

Møtet ga bekreftelse på kjente momenter, og tilførte noen nye. Oppfølgingen er først og fremst å forberede Forsvarssektorens redegjørelse til DSB. I dette arbeidet vil samordningsgruppa for Hjerkinn PRO, både samlet og medlemmene hver for seg, være viktige samarbeidsparter. Kommende prosesser med utarbeidelse av verneplan og revisjon av kommunedelplan, er viktige arenaer for nødvendig ivaretagelse av sikkerhetshensyn i f t sivil etterbruk.

En formell redegjørelse til DSB kan foreligge i 2015. Da skal det foreligge ryddedata fra hele skytefeltet. Dessuten kan eksplisvrisiko hensynstas i verneplan og revidert kommunedelplan, og innspill fra sivile myndigheter kan ivaretas i resterende tid av prosjektet.

All dokumentasjon ifm årets rydding blir overført til FFI når dette er tilstrekkelig bearbeidet av prosjektet. Hjerkinn PRO antok at vi i år ville være veldig nærme å ha gått over hele feltet en gang. Imidlertid tar dette litt lenger tid enn planlagt, mest grunnet nødvendig årlig koordinering med fjellstyrene ift terreng for villreinjakt. For 2013 ble dette negativt ift vår tilgang til områder som ennå ikke er påbegynt ryddet. Det vi i år imidlertid har fått som resultat, er flere km² som er ryddet to ganger. Dette er også meget nyttig informasjon for FFI i sine arbeider med fortløpende kvalitetssikring og oppdatering av sin rapport.

Ved å bruke FFIs rapport sammen med våre retningslinjer og metoder for eksplisvrydding, vil dette sikre at vi i Hjerkinn skytefelt oppnår akseptert restrisiko. Ved sesongslutt blir møte gjennomført møte med FFI hvor rydderesultatene vurderes opp mot rapportens analyse og tilnærminger. Målet er til en hver tid å gjøre søk så effektiv som mulig, i forhold til en målsetting om å fjerne flest mulig av blindgjengerne.

- Når 1. gangs søk er gjennomført vil det være mulig å framstille en oversikt, som viser sannsynlig tetthet av gjenværende objekter i hele Hjerkinn skytefelt.
- Neste fase blir den mer utfordrende. Da diskuterer rapporten kraftsamling rundt de steder i feltet som man antar det ligger mest å finne. Dette er for så vidt positivt, men Hjerkinn PRO skal oppnå akseptert restrisiko i hele skytefeltet, og da blir dette straks noe mer omfattende. Da må antall funn etter 2. og 3. gangs søk i gitt område, være inngangsverdier for å estimere gjenværende objekter, hvor det regnes på sannsynlighet for funn, samt antatte kostnader pr funn.
- I disse sammenstillingene vil en komme til et punkt hvor sannsynlig kostnad for å finne en blindgjenger overgår det som er samfunnsøkonomisk regningssvarende. Dette "punktet" i ryddeprosessen vil da bli definert som akseptert ryddenivå i feltet, akseptert restrisiko.
- Rydderesultater fra 2., 3. og 4. gangs søk vil etter hvert gi et noe bedre statistisk grunnlag. Så langt har det ikke vært mulig å endre tilnærmingen ift ressursbehov som er gjort i forprosjektet til Hjerkinn PRO fase 2. FB vil i samarbeid med FFI på grunnlag av rydderesultater tom 2014 gjøre en ny vurdering av dette.

6.2.4 Risiko for oppfrost av blindgjengere i Hjerkin skytefelt

Cowi's rapport og simuleringene i kryolaboratoriet vil sammen med retningslinjer for søk etter blindgjengere, ammunisjonsrester og søppel med ordinær manngard, bidra til et styrket grunnlag for å oppnå akseptabel restrisiko. Simuleringer og utredninger omkring oppfrost er nå avsluttet.

6.2.5 Kulturminneregistrering

Kulturminneregistreringene i Hjerkin skytefelt er ferdigstilt av Oppland fylkeskommune. Forsvarsbygg har mottatt alle data på registrerte kulturminner i Hjerkin skytefelt, og nødvendige hensyn til disse blir ivaretatt i eksplivryddingen. Sammenfattende sluttrapport fra registreringene skal foreligge fra fylkeskommunen våren 2014.

Utarbeidede dokumenter gir føringer om at det ikke skal sprenges eller kjøres med terrenggående kjøretøy nærmere enn 50 meter fra merket eller sannsynlig automatisk fredet kulturminne, uten forhåndsavklaring med Oppland fylkeskommune.

6.2.6 Støtte til FFI

Støtte til FFIs forskningsarbeid ble videreført i 2013.

6.2.7 Forurensning fra Hjerkin gruver

Hjerkin PRO har støttet Statskog og gruveprosjektledelsen med kjøretøy og helikopter i forbindelse med utarbeidelse av tiltaksplan. Prosjektledelsen er meget godt fornøyd med samarbeidet og støtten.

6.2.8 Prosjektet SØF fase I og II

SØF fase I og II ledes av FB Skifte eiendom (SE). FB Utv sør / Hjerkin PRO har støttet slik:

- ✚ Delprosjekt eksplivrydding har hatt ansvaret for planlegging og gjennomføring av all eksplivrydding.
- ✚ Utarbeidelse av ROS-analyser og SOPer for aktuelle tiltak.
- ✚ EOD-faglig rådgivning i tilbakeføringsarbeider hvor eksplivrisiko er til stede.
- ✚ Forberedt og gjennomført tilbakeføring av PVRK-banen i Avgrunnsdalen.
- ✚ Befaring og planlegging av tiltak på Marka, Gimlemoen, Bømoen, Fredrikstad og Skarsteindalen.
- ✚ Forberedt og planlagt med fjernstyrt maskinelt utstyr ifm tilbakeføringsarbeider på nedlagt håndgranatbane og BK-nedslagsfelt i Gimlemoen SØF.
- ✚ Lagt ut kalibrerings- og øvingsfelt, samt planlagt bruk av skytefelthund i Marka, Bømoen, Fredrikstad og Skarsteindalen i 2014.
- ✚ Prosjektmøter.

6.2.9 Annen støtte til / fra Hjerkin PRO

Delprosjekt eksplivrydding har gitt / mottatt annen støtte slik:

- ✚ 05. februar – støtte fra CSS kp1 HRS, rullering av Scania m kran og to MB300 ambulanser. Transport fra Hjerkin til Trandum.
- ✚ 25. februar – koordinering med fjellstyrene om årets villreinjakt.
- ✚ 26. februar – kjørt ved og mat inn til DNT's hytter på Hjerkin.
- ✚ 27. februar – transport av koie med BV206 fra Dombås til Grisungvatni for Dovre fjellstyre.
- ✚ 28. februar – CSS kp1 HRS, hentet Scania m kran på Trandum til Østerdalen landverksted, Elverum.
- ✚ 01. mars – støtte med BV206 og vognfører til Dovre lensmannskontor ifm søk etter personell i området Reinheim 1500-1900. Personell funnet og oppdrag avsluttet 1900.
- ✚ 02. april – støtte med snøscooter til Dovre lensmannskontor ifm jakt på innbruddstyv i området Snøheim.
- ✚ Juni – støtte til Asplan Viak AS ifm kartlegging av hekkeområder i Hjerkin SØF.
- ✚ 20 juni – støtte til Vi Menn ifm produksjon av en oppfølgingsreportasje om tilbakeføringsprosjektet. Skytefelthund og fjernstyrte maskiner var hovedfokus.
- ✚ 19-20 juni – støtte til fjellstyret ifm oppgradering av gjerde rundt Rollstadsæter.
- ✚ 9 sep – støtte ifm fotorekognosering til fotograf / kunstner Benin ifm et prosjekt om Hjerkin SØF.
- ✚ 19 sep – søk etter sau med helikopter for fjellstyret, 1150 – 1210, 20 min.

- ✚ Støtte til Dovre fjellstyre, fjellrevprosjektet, bru, garasje for lagring av div utstyr.
- ✚ Transportstøtte til Norsk villreinsenter nord til / fra Tverrfjellet.

Der hvor helikopter har vært brukt, har dette i hovedsak vært kombinert med ordinær flyving for ERKen. Støtten for øvrig er ofte knyttet til uker hvor det foregår eksplisvrydding eller annet tilbakeføringsarbeid i skytefeltet.

6.2.10 Samarbeid andre fora for erfaringsutveksling

Hjerkin PRO viderefører det gode samarbeidet med forsvarets avdelinger og FFI. FB ved Skifte eiendom (SE) og FB Utvikling sør har deltatt i fora for Nordisk-Baltisk samarbeid knyttet til tiltak i nedlagte SØF. I det videre arbeides det, ut fra foreliggende utfordringer og erfaringer, for å styrke det norsk-svenske samarbeidet på dette området.

6.3 Drøfting resultat eksplisvrydding

Fordeelingen av ryddeuker mellom Hær, Sjø og Luft var klar allerede i oktober 2012. Planlagte ryddeuker var 25 og 33-38. Luft og Sjø skulle stille med halv ERK hver i ukene 25 og 38. Bekreftelse fra Luft om støtte til ukene 25 og 38 ble ikke stadfestet på koordineringsmøtet i oktober 12. På det tidspunkt var det imidlertid kjent at LSK LBSK kun var i stand til å stille tre av fire ERG'er i uke 33. Planlagte ressurser lå innenfor behovet som er estimert pr år i fase 2 av prosjektet.

Ved utgivelse av ordre fra Hæren om støtte til Hjerkin, var målsettingen full bemanning av alle uker med unntak av uke 25, som ble planlagt med halv styrke. Endelig resultat ble halv styrke i uke 25 og 38, tre ERG'er i uke 33, og øvrige uker godt bemannet. Det ble jobbet en god del med å skaffe den fjerde ERG'en til uke 33, men dette var ikke mulig. Det var ikke kjent at Luft ikke kunne stille den halve ERKen i uke 38, før tidlig i uke 37. Her hadde ikke planlegging og kommunikasjon vært god nok. Det ble gjort seriøse forsøk av Hæren OPSSTØ på å skaffe personell til uke 38, men det var umulig med den korte tidsfristen. Avbestillinger dette førte til ift foretatte bestillinger og rammeavtaler, resulterte i en mindre erstatning til leverandør for tapte inntekter. Totalt sett gjøres det et grundig arbeid fra Forsvarets side for å skaffe ryddepersonell, og ressursdialogen omkring dette er god, men det var en glipp omkring uke 38.

Drøfting og godkjenning av arbeidsplaner ble også i år hemmet vesentlig av at særavtalen ikke var klar før uken før oppstart på Hjerkin. Dette hemmer planleggingsprosessen vesentlig, og burde være unødvendig. I FBs innspill til FSJ VP for 2014 ble det poengtert at særavtale for 2014, burde være klar til 1. februar 2014. Dette må ses i sammenheng med at Hjerkin PRO nå også har ansvaret for eksplisvryddingen i SØF fase II. Denne avtalen er fortsatt ikke på plass pr. 1. april 2014.

Arbeidsavtalen som er laget med tidligere soldater og ansatte i Forsvaret med vognførerbakgrunn, er til stor hjelp. Kun 30 % av vognførerne var vernepliktige soldater. Resterende var sivile innleide på arbeidsavtale, og noen tilbeordrede befal. Målsettingen er fortsatt å ha flest mulig vpl som vognførere. For EOD-operatører er trenden bedre. Her var kun 19,8 % sivile innleide, mot 42,7 % året før. Mulig årsak til denne bedringen er innføringen av særavtale om arbeidstid i nedlagte SØF. Sivile innleide EOD-operatører gjør imidlertid en meget god jobb, representerer kompetanseoverføring, og i mange tilfeller er de kontinuiteten i ERKen.

Logging av søk med GPS gir et resultat på 29 km² for 2013. Dette er 4,6 km² mer enn i 2012, og tilsvarer et normalt resultat for en hel ERK en uke, oppnådd med 16 færre effektive dagsverk i skytefeltet enn året før. Grunnene til økt ryddet areal er færre blindgjengere, mindre ammunisjonsrester og søppel, tilfredsstillende værforhold under ryddingen, samt noe lengre dager med søk hver uke. Hovedårsaken til det gode resultatet må likevel henføres til den meget gode innsatsen fra alt personell i ERKene. Målsettingen om å prioritere 1. gangs søk måtte justeres ned noe, grunnet nødvendig koordinering med fjellstyrene om tildeling av terreng for villreinjakt. Vi fikk derfor en god del 2. og 3. gangs søk, som imidlertid er helt uproblematisk, da dette uansett måtte utføres senere. Samtidig gir dette gode inngangsverdier til FFIs arbeidere med å kvalitetssikre ryddearbeidene. Det vil fortsatt gå noe tid, før hele feltet er gått over en gang. Uten de nevnte reduserte ERK'er i ukene 25, 33 og 38, samt et vesentlig større antall syke og delvise enn tidligere, kunne resultatet blitt enda bedre.

For å effektivisere søk ble det kjøpt inn iPad med GPS og kartfunksjon til ERGene. Dette øker presisjon på selve søket i terrenget, og hindrer unødig overlapping på tidligere søkt område. Kartene har en bedre oppløsning,

og informasjon om f.eks. sikkerhet og kulturminner etc. kan legges inn. Resultatene var meget gode, og bruk av iPad vil bli videreført i 2014. Støt og vannsikring er nødvendig for å sikre enheten, og gjøre den mer feltvennlig.

En mindre ERG bestående av 6 EOD-operatører ble i uke 25 satt opp for søk i bratt terreng. Erfaringene var gode og vil bli brukt som grunnlag for utarbeidelse av SOP for denne type søk i Hjerkinn SØF.

Vanskelig tilgjengelige fjellpartier som Flathøi 1700 moh, og tilsvarende bratte fjellpartier som Einøvlingshøi ble ryddet i 2013. Fortsatt gjenstår en del arbeider her. Resultatene fra arbeidene er gode, og videreføres neste år. Helikopter ble brukt for løft av ryddemannskaper i to av ryddeukene.

Første sesong i fase 2 av prosjektet ble noe preget av at vi hadde et alvorlig uhell med personskade under sprengning av blindgjengere, samt et mindre uhell hvor et befall ble påført klemskader da han ble rygget på av en feltvogn MB-240. Fram til i år har prosjektet vært skånet for alvorlige uhell eller ulykker, det er derfor selvfølgelig sterkt beklagelig når dette inntreffer. Som det imidlertid ser ut, må begge forhold betegnes som rene uhell. Målsettingen om null uhell står sterkere enn tidligere. Saken er nå lukket, men relevante prosedyrer vurderes nærmere etter anbefalinger gitt av Krigsadvokatene for Sør-Norge og Arbeidstilsynet. Det er på bakgrunn av disse to uhellene, fortsatt ingen grunn til å gå vekk fra konklusjon om at vi har svært lojale befall, ryddemannskaper og sivile, som følger opp gitte føringer ift sikker gjennomføring.

Effektive dagsverk i 2013 er på nivå med hva som er estimert som nødvendig årlig ressurstilgang i fase 2. Dette forutsetter at de beregninger og estimater som er gjort i samarbeid med FFI, er tilnærmet riktige. Grunnlag og konklusjoner for disse beregninger og estimater blir vurdert fortløpende som nye rydderesultater er klare. Letestategien vil da på samme måte kunne justeres. Hensikten er alltid å bruke riktige mengde ressurser, samtidig som det skal oppnås alminnelig aksept for den måten vi har beskrevet, og tenkt å oppnå akseptert restrisiko på.

FHSK sluttførte oppdraget på HFK-sletta litt før tiden. Ordningen med kennel og røktere på Hjerkinn har fungert meget tilfredsstillende. Kapasiteten på skytefelthund ble vedlikeholdt gjennom hele sesongen. Før sesongstart gjennomførte sjef hundelag grunnkurs amm og sprengningskurs 1B. For fremtidige oppdrag vil hundelaget nå være i stand til å gjennomføre både søk- og sprengningsfase, ved tilførsel av en EOD kl III. Skytefelthundene er nå omskolert og klare for oppdrag i SØF fase II, hvor de har rollen i søk på PVRK-baner/felt.

ERG EBA vakt ble etablert i perioden uke 23 til 42, for å støtte entreprisen på Haukberget og på HFK-sletta. De 7 ukene ERKen var satt opp på Hjerkinn, hadde denne kritiske ressursen en trippelfunksjon ved at de også støtter skytefelthund, samt bemanner Sorteringsplassen i ERKen. Gjenstående arbeider på EBA-anlegg beskrevet i Hjerkinn PRO fase 1, ble i hovedsak ferdigstilt i sesongen 2013. Dette var målinstallasjoner med traseer og blenderinger på Haukberget 1, og arbeider på HFK-sletta. Kun ubetydelige oppryddingsarbeider gjenstår på Haukberget, mens det på HFK-sletta gjenstår såing og planting av stiklinger, samt fjerning av ytre gjerde.

Ca. halvparten av deponi for tungmetallholdige masser på Storranden (M3) ble tildekket, øvrig areal av dette skal klargjøres for mottak av forurensede masser fra standplasser på Haukberget. Deponi M2 ble ferdigstilt, M1 er forutsatt brukt for rene masser, og ble klargjort for dette i 2013.

Standplass på Haukberget er ikke del av inngått kontrakt, og ble derfor ikke påbegynt på slutten av sesongen, både av kontraktsmessige og bevilgningsmessige årsaker. Det gjenstående arbeidet må delvis gjennomføres med fjernstyrt maskinelt utstyr, og EOD-støtte. Tiltakene på Haukberget og HFK-sletta har gått meget bra i 2013.

GIS-verktøyet utvikles og forbedres hvert år av GIS-ressurs i Forsvarsbygg Utleie i samarbeid med Senior EOD-faglig rådgiver i prosjektet. Sortering og bearbeiding av data etter en sesong er forholdsvis omfattende, men gir meget god og detaljert dokumentasjon på gjennomført rydding i skytefeltet. Data overføres samtidig til FFI som samarbeider med prosjektet for å kvalitetssikre ryddeprosessen. Værforholdene har vært tilfredsstillende store deler av sesongen.

7 Videre framdrift

I og med at skytefelthund i denne omgang er ferdig med sine oppdrag i Hjerkin SØF, EBA-tiltak på Haukberget tilnærmet er ferdig, og kun mindre tiltak står igjen på HFK-sletta, vil eksplivryddingen nå i stort omfatte ordinær rydding med manngard. I tillegg vil det bli satt opp mindre ERGer for rydding i bratt terreng. Metode inklusive SOP for dette arbeidet er under utarbeidelse. EBA-tiltak som krever EOD-støtte i de nærmeste årene, før veger skal fjernes og tilbakeføres, synes å kunne løses ved at tiltak gjennomføres parallelt med at ERK er satt opp på Hjerkin. EOD-operatører fra denne støtter da samtidig ev EBA-tiltak. Oppsett av ERG EBA vil mest sannsynlig bli reetablert senere i fase 2 når veger skal fjernes og tilbakeføres.

Ut fra dagens status, må omfanget av ordinær eksplivrydding med manngard være i størrelsesorden som de to siste årene, med ca. 2520 effektive dagsverk i felt pr år fram til 2020. Det gjenstår å utarbeide plan og metode for rydding av resterende del av PVRK-banen i steinura ned mot elva Svåni i Svånålægret.

Sesongen 2014 planlegges uten store anleggstiltak inne EBA. Vegvedlikehold gjennomføres for å etablere sikker og god adkomst til ryddeområder for ERKen. Snøheimveien skal ha tilsvarende kvalitet som tidligere, de øvrige vegene med redusert standard. Deler av dette arbeidet er i blindgjengerområder, og kan kreve EOD-støtte. Deponier på Storranden (M1 og M3) forutsettes å være i drift fram til at hele Haukbergetanlegget og området ved ammunisjonslageret er ferdig restaurert. M3 klargjøres for videre mottak i 2014. Tiltak i bunnen av deponiet krever fjernstyrt drift og EOD-støtte.

HFK-sletta skal såes, og det skal plantes vier i 2014. Det ytre gjerdet er planlagt fjernet senhøsten 2014, på frossen mark, etter at plantene har festet seg og siste overflaterydding av området er gjennomført.

Fjerning av øvrige veger i feltet vil bli gjennomført etterhvert som blindgjengerryddingen er ferdig, og i samsvar med de føringer verneplanen krever. Her vil det være nødvendig med utarbeidelse av prosedyrer og metoder for klarering av veg, før tiltak iverksettes.

Behovet for EOD-støtte utenom ordinær eksplivrydding kan bli utvidet ved at Statsbygg vurderer å fjerne demningen i Einøvlingvatni. Adkomsten dit må opprettholdes, og det vil være behov for EOD-støtte både i forbindelse med dammen, vegen og i det arealet som ev tørlegges ved senkning av vannstand. Endelig beslutning om tiltak er ikke tatt, og FBs ressursbruk må avklares med FD.

Delprosjekt eksplivrydding Hjerkin PRO har også ansvaret for eksplivrydding i SØF fase 2. For 2014 vil dette i hovedsak omfatte rydding av PVRK-baner i/på Marka, Bømoen, Fredrikstad og Skarsteindalen med skytefelthund. Egne EOD-operatører vil rydde håndgranatbane på Bømoen med signatur metall detektor, og minedykkere og / el EOD-dykkere vil rydde PVRK-bane i tilknytning til vannsystem på Bømoen.

Evaluerings av ryddedata i samarbeid med FFI vil fortsette. Konklusjonene i «Ryddingen av Hjerkin skytefelt – en statistisk vurdering», foretar en kvalitetsvurdering av det som er gjort til nå, og gir anbefalinger omkring letestrategi, og hvor lenge et slikt program bør pågå. Fortsatt står det igjen ca. 20 km² 1. gangs søk, som er en del av grunnlaget i FFIs vurderinger.

Det må prioriteres å få til en varig avtale om arbeidstid og kompensasjon for blindgjengerrydding i Forsvarets SØF. Forutsigbarheten pr i dag er ikke til stede på dette området. Det er ikke mulig å gjennomføre normal planlegging av virksomheten med ordrer og informasjon til involvert personell på en tilfredsstillende måte.

Kulturminneregistreringene i Hjerkin skytefelt er ferdigstilt av Oppland fylkeskommune. Forsvarsbygg har mottatt alle data på registrerte kulturminner i Hjerkin skytefelt, og nødvendige hensyn til disse blir ivaretatt i eksplivryddingen. Sammenfattende sluttrapport fra registreringene skal foreligge fra fylkeskommunen våren 2014. Registreringene av sårbare fuglearter i Hjerkin skytefelt vil fortsatt skje årlig, i forkant av ryddeseson, slik at nødvendige hensyn kan tas.

Hjerkin PRO vil fortsette å følge med på utviklingen av ny søketeknologi. Vedlikehold og forbedring av eksisterende brukte ryddemetoder vil fortsatt være viktig for Hjerkin PRO fase 2 og SØF fase 2. Samarbeidet med FFI og Forsvaret videreføres.

8 Oppsummering

Nytt i år var fremmøte for ryddepersonell på søndager, med tjenestestart mandager 0730. Ryddeuken var dermed utvidet med en halv dag. I alt produserte de sju ERKene 2596 effektive dagsverk i felt. Helikopter ble brukt i to av ukene for transport av personell til vanskelig tilgjengelig områder, og vil fortsette neste sesong. En mindre ERG bestående av 6 EOD-operatører ble satt opp i uke 25, for bl a å skaffe erfaring fra rydding i bratt terreng. Dette var meget vellykket.

Totalt ryddet område på 29 km² er 4,6 ca. 5 km større enn i 2012, med nesten samme antall dagsverk. Resultatet er meget godt, selv om mindre funn riktignok øker fremdriften på de enkelte ryddegrupper. Effektive dagsverk i år tilsvarer det prosjektet har estimert som nødvendig hvert år resten av prosjektiden. Med en enda bedre bemanning av ERKene, samt færre delvise i noen av ukene, ville resultatet vært enda bedre.

Ryddedata blir årlig overlevert FFI for analyse, og videre letestrategi blir anbefalt. Dette skal sikre effektiv bruk av tildelte ressurser. Når det er gjennomført 1. gangs søk i hele feltet, vil det statistiske grunnlaget i FFI Rapporten «Ryddingen av Hjerkin skytefelt – en statistisk vurdering», gi enda bedre grunnlag for å anbefale videre letestrategi. Det står fortsatt igjen ca. 20 km² 1. gangs søk med manngard i skytefeltet.

Første sesong i fase 2 av prosjektet ble noe preget av at vi hadde et alvorlig uhell med personskade under sprengning av blindgjengere, samt et mindre uhell hvor et befal ble påført klemskader da han ble rygget på av en feltvogn MB-240. Fram til i år har prosjektet vært skånet for alvorlige uhell eller ulykker, det er derfor selvfølgelig sterkt beklagelig når dette inntreffer. Saken med personskade under sprengning av blindgjengere er nå lukket, men relevante prosedyrer vurderes nærmere etter anbefalinger gitt av Krigsadvokatene for Sør-Norge og Arbeidstilsynet. Det er på bakgrunn av disse to uhellene, fortsatt ingen grunn til å gå vekk fra konklusjon om at vi har svært lojale befal, ryddemannskaper og sivile, som følger opp gitte føringer ift sikker gjennomføring.

Totalt er det gjennomført søk i 213,9 km² fordelt slik: 137,4 km² 1. gangs søk, 58,2 km² 2. gangs søk, 17,2 km² 3. gangs og 5,2 km² 4. el flere søk. I tillegg er 0,97 km² søkt 5. el flere ganger.

Hele feltet er 165,5 km². Dette inkluderer området Hegglingen 2,2 km² som ligger utenfor skytefeltet. Alpine områder utgjør 3,9 km², 2,05 km² vannsystemer og 0,1 km² fjellskråninger over 60°. Vannsystemer og fjellskråninger over 60° skal normalt ikke ryddes.

Målsettingen om å ferdigstille oppdraget med skytefelthund på HFK-sletta, ble nådd allerede i uke 36. Kort tid etter startet FKL FHSK omskolering av hundene til søk etter PVRK-raketter. FHSK vil fom 2014 få flere oppdrag med rydding av nedlagte PVRK-baner i SØF fase II.

FB Utvikling sør / Hjerkin PROs støtte til SØF fase II er formalisert. Arbeidene har ved siden av planlegging og gjennomførte tiltak på PVKR-banen i Avgrunnsdalen, bestått av bidrag i prosjekteringsarbeider totalt for SØF fase II, samt for tiltak som skal gjennomføres i 2014. Plan for 2014 er å rydde PVRK-banene i / på Marka, Bømoen, Fredrikstad og Skarsteindalen. Noe av denne virksomheten må gå parallelt med arbeidene på Hjerkin.

Støtte til delprosjekt EBA har i hovedsak bestått i å etablere og administrere ERG EBA, som har støttet entreprisene på Haukberget og HFK-sletta. Samme ressurs har dekket behovet for EOD-operatører til skytefelthund hele sesongen, samt for bemanning av sorteringsplassen i ERKen i 7 uker. Denne multifunksjonen har gått helt utmerket, og er effektiv ressursutnyttelse. For 2014 vil EBA-tiltakene være svært begrenset, og bli gjennomført kun de uker hvor ERKen er satt opp.

Det har vært få møter i «Arbeidsgruppe EOD tilbakeføring SØF» i 2013. Aktiviteten i arbeidsgruppen vil øke vesentlig i 2014. Dette knyttet til allerede iverksatte arbeider SOPer og ROS-analyser omkring rydding i bratt terreng, gjenværende rydding av PVRK-banen i Svånålægret, samt revegetering på Hjerkin. I tillegg kommer planlegging av tiltak i SØF fase II.

Forsvarsbygg har mottatt alle data på registrerte kulturminner i Hjerkin SØF, og nødvendige hensyn til disse blir ivarettatt i eksplivryddingen. Sammenfattende sluttrapport fra registreringene skal foreligge fra fylkeskommunen våren 2014.

Vedlikehold og forbedring av eksisterende brukte ryddemetoder vil fortsatt være viktig for Hjerkin PRO fase 2 og SØF fase II. Innkjøpte signatur metall detektorer vil gi prosjektet erfaring i bla søk og klarering av håndgranatbaner. Under tilbakeføring av PVRK-banen i Avgrunnsdalen, SØF fase II, ble erfaringer gjort med bruk av fjernstyrt maskinelt utstyr, sorterings- og knuseverk. Gjennomført rydding i bratt terreng, vil gi grunnlag for utarbeidelse av SOP i 2014. iPad med GPS og kartfunksjon i ERGene vil øke presisjon på selve søket i

terrenget, og hindrer unødig overlapping på tidligere søkt område. Kartene har en bedre oppløsning, og informasjon om f eks sikkerhet og kulturminner etc. kan legges inn. Bruk av iPad vil bli videreført i 2014. Støt og vannsikring er nødvendig for å sikre enheten, og gjøre den mer feltvennlig.

Støtte til militære og sivile organisasjoner ble videreført i 2013. Detaljene fremgår av pkt. 6.2.9.

For 2014 vil ryddeoppdrag i Hjerkinn SØF foregå parallelt med tiltak i SØF fase II. Dette krever enda bedre planlegging og koordinering fra oss alle. Forsvarsbygg er trygg på at det meget gode samarbeidet som er etablert med Forsvarets avdelinger gjennom mange år, vil bidra til konstruktive løsninger også for kommende oppdrag. Forsvarsbygg takker alle avdelinger for utmerket støtte i 2013.

^A Vedlegg: Organisasjon, personell og materiell